ئەردۆگــان دوا خەلیفەی ئیسلام … ئەردەڵان قەرەبای

هەتا بێت زیاتر ئیسلامبوونی ئەردۆگان دەردەکەوێت. ئەو کابرایە ئەگەر شێوەی دەرەوەی هەندێک لە مرۆڤی ئەم سەردەمە دەچێت بەس ناوەرۆکەکەی ئیسلامیە. ئەردۆگان هەر لە سەرەتاوە دوو ڕووی جیاوازی لە خۆی نیشانداوە. ڕووێکی مۆدێرن و ڕووێکی ئیسلامی. هێرشی ئەو خەلیفەیە بۆ سەر (چیای کوردان) کە داگیرکەری ناوەکەی بۆ عەفرین گۆڕیوە ئەوەی لە گوماندا نەهێشتۆتە ئەو خەلیفەیە خەونی گێڕانەوەی خەلافەتی ئیسلامیە بەڕاستی. ئەردۆگان سڵ لەوە ناکاتەوە پەنا بۆ فێڵ و درۆ و ڕیاکاری ببات. ئەمە لە ئیسلامدا بە تەقیە ناسراوە. تەقیە کە بە عەرەبی وا دەنووسرێ (التقییە) هەرچەند ئەمڕۆ وا دەزانرێت تەنیا مەزهەبی شیعە پەیڕەوی دەکات بەڵام بەڕاستی یەکێ لە ڕێگاکانی پێغەمبەر بووە.

لە قورئانیشدا جێگای کراوەتەوە:
لا يتخذ المؤمنون الكافرين أولياء (أصدقاء) من دون المؤمنين ومن يفعل ذلك فليس من الله فى شئ إلا أن تتقوا منهم تقاة ويحذركم الله نفسه وإلى الله المصير". سورة آل عمران 3:28.

پێغەمبەر بۆ نموونە کەعب بن ئەشرەف و شەعبان بن خالد الهذلی و چەند کەسێکی تری بەو شێوەیە لەناوبرد هەر لەبەر ئەوەی باوەڕیان پێی نەبوو. ئیسلام ڕێگای موسڵمانی داوە لەگەڵ دوژمندا درۆ بکات و لەو بارەیەوە حەدیس هەیە. هەتاکو ئەمڕۆ دەوڵەتە ئیسلامیەکان پەیڕەوی ئەو شەریعەتە دەکەن. هەرکە یاسر عەرەفات ڕوو بە ڕووی ڕەخنەی ئیسلامیەکان بۆوە کە چۆن لەگەڵ یەهوودی نەوەی بەرازدا پەیمانی مۆر کردووە پێی وتن پێغەمبەر بە بیری خۆتان بهێننەوە کە لەگەڵ یەهوددا پەیمانی حودەیبیەی مۆر کرد. مەبەستی ئەوە بوو ئەو کاتەی بێهێز بوو پەیمانی مۆر کردو کە بەهێز بوو لێی پەشیمان بۆوە. تەقیە نەهجی ئەردۆگانە و هەر بە فێڵ و تەڵەکەبازی هێناویەتی.

لە لایەک لەگەڵ وڵاتانی ڕۆژئاوایە و پەیمانی لەگەڵ بەستوون و لە لایەکی تر لەگەڵ دنیای ئیسلامیە. ئەردۆگان ئەمڕۆ جوێن بە سەرۆکی ئەمەریکا دەدات و وا دەزانی سبەی دەبێتە شەڕیان بەڵام وا دەرناچێ. سبەی سەردانی دەکات و دەڵێ ئێمە هاوپەیمانین. هەڕەشە لە ڕاوێژگاری ئەڵمانیا دەکات و بە زمانی بازاڕ هەزار جنێوی پێ دەدا.

دەگاتە ئەوەی پێی بڵێ دەتڕوخێنم بەڵام هێندەی پێناچی دەستی خستۆتە ناو دەستی. لەگەڵ ئێران و روسیاو دەوڵەتەکانی تریش بەهەمان شێوە.

ئەردۆگان سەرۆکی سوریا بە گەورەترین دیکتاتۆر وەسف دەکات و دەڵێ هەر کەسێ پەیوەندی بەو سەرۆکەوە هەبێ دوژمنی ئیسلامە بەڵام کە هێرش دەکاتە سەر عەفرین پەیمانی لەگەڵ دەبەستێت. میراڵ ئەکشیناری سەرۆکی پارتی چاکەی تورکی کە ژنێکە بە دوژمنی ئەردۆگان دانرێت و بە ژنە ئاسنینەکە ناوی دەرکردووە بەپێی ڕۆژنامەی زەمانی تورکی ڕەخنەی توند لە ئەردۆگان دەگرێ و دەڵێ تۆ چۆن لەسەرەوە بە ڕێژیمێک دەڵێی دیکتاتۆر و لەژێریشەوە دەست دەخەیتە ناو دەستی؟ بۆیە عەلی یەلدرم ڕۆژی دوای ئەوە هەر بەپێی قسەی ڕۆژنامەی زەمان ناچار دەبێت بڵێ نوێنەری سووری لەو کۆنگرەیەدا بەشدارە کە لە کۆتایی مانگی کانوونی دووەمی ئەمساڵدا لە سوتشی دەبەسترێت کە بۆ گفتوگۆی لایەنەکانە. ئەمە جاران بە کفر دادەنرا هیچ نەبێ بە ئاشکرا بەڵام لەژێرەوە ئەردۆگان هەموو کارێک دەکات بۆ فراوانکردنی دەستەڵاتەکەی و گێڕانەوەی خیلافەی ئیسلامی.

ئەردۆگان بەو شێوازە ئیسلامیەی کە لە قورئان و سوننە و مێژووی ئیسلامی وەرگرتووە زۆر سوودی لە ڕووداوەکان وەرگرتووەو لە خزمەتی خۆیدا بەکاری□□ناون. داگیرکردنی عێراق لەلایەن ئەمەریکاوە سوودی زۆری پێ گەیاند کە تازە دەستەلاتی گرتبوو. ئەوێک ئەندامی ناتۆ بێت و باڵوێزخانەی ئیسرایلی لە پایتەختی خۆی کردبێتەوە بەڵام بە دیوەکەی تریشدا خۆی بە پارێزەری ئیسلام و دژی کافران بزانێت سەیر نییە لای جەماوەری ئیسلامی پێگەی بەرز بکرێتەوە کە ئەوەی لایان گرنگە درووشمە.
لەسێدارەدانی سەددام حسێن و شەڕی لوبنان، شەڕی حەماس و ئیسرائیل و زۆری تر بوونە پاپشت بۆ ئەردۆگان، کە لە هەموو ئەوانەشدا دوو ڕووی هەبووە، ڕووێک لەگەڵ ئەمەریکا و ئیسرائیل و ڕووێک لەگەڵ جیهانی ئیسلامی.

لە هەموو دنیای ئیسلامی بە باشووری کوردستانیشەوە ئەردۆگان وەک ڕزگارکەری ئیسلام سەیر کراوە. کەم نین ئەو ڕۆشنبیرانەی ئەردۆگانیان بە پێشەنگی خۆیان زانیوە. ڕاستە لەم چەند ساڵەی دواییدا ئەو ڕۆشنبیرانە لە ڕوویان نایەت وەک جاران بە ئاشکرا پیایا هەڵبدەن بەڵام بۆ نموونە کەناڵی ڕووداوی پارتی هێشتا بە ئاشکرا ئەردۆگان بە ڕابەری موسڵمانانی جیهان دەزان□. □□زگارێ یەکگرتوو کە هێزی لە ئێستا زیاتر بوو خۆی لە ئەردۆگان و پارتەکەی

جیا نەدەکردەوە.

ئایا ڕاستە ئەردۆگان و پارتەکەی تورکیایان بوژاندۆتەوە؟

ئەوە یەکێکە لەو پروپاگەندانەی لە دنیای ئیسلامیدا دەکرێ کە ڕۆشنبیرانی باشووری کوردستانیشی گرتۆتە بەڵام ئایا ڕاستە؟ ئایا ڕاستە وەک ئەوەی ڕووداو و کەناڵە ئیسلامییەکانی تر بانگەشەی بۆ دەکەن گەندەڵی لە تورکیا کەم بۆتەوە؟ هەر بۆ نموونە بەر لە هاتنی ئەردۆگان و پارتەکەی تورکیا لە لیستی بەڕێوەبەرایەتی حوکومی دنیادا پلەی ٣٣ی هەبوو کە لە سەرووی ئیتاڵیا بوو بەڵام لە ساڵی ٢٠١٥ بۆ پلەی ٦٦ دابەزی. هەروەها لەڕووی سەربەخۆیی دادگاوە تورکیا لە کۆی ١٤٢ دەوڵەتدا پلەی ٨٨ی هەیە کە پلەیەکی زۆر نزمە. لە ڕووی ئازادیی ڕۆژنامەگەریدا پلەی ١٤٨ی هەیە کە ١٧٩ دەوڵەت تیایا بەشدارن. ئەو پلەیە زۆر زۆر نزمە. ئەوە باسی ٢٠١٥ەیە کە ئەردۆگان لەم دوو سێ ساڵەی دوایی تەمەنیدا تورکیای تەواو کردۆتە وڵاتێکی دیکتاتۆریی داڕوخاو.

پرسیار ئەوەی ئایا خەونی ئەردۆگان دێتە دی؟ ئایا دەتوانێ خەلافەی ئیسلامی لەسەر شێوزای خەلافەی لەناوچووی عوسمانی بگێڕێنێتەوە؟
وەڵامدانەوەی ئەو پرسیارە نەخێرە ئەگەر زانیمان تورکیا لەناوەوە بە دەست چەند کێشەی گەورەوە دەناڵێنێت کە هەر بە پێشینی ئەو کێشانەیە ڕوو لە دەرەوە دەکات و داگیرکردنی عەفرینیش پەیوەندی ڕاستوخۆی بەو کێشانەوە هەیە.

ئەگەر زانیمان گولەنییەکان کە نوسخەیەکی تری ئیسلامین چ هەڕەشەیەکی گەورەیەن بۆ ئەردۆکان دروست کردووە زیاتر بۆمان دەدرکەوێ خەونی ئەردۆگان پووچەڵ دەبێتەوە. ئەگەرچی گولەین و ئەردۆگان هەمان شتن بەڵام لەوەدا جیاوازن کە گولەنییەکان هەر بەپێی تەقیەی ئیسلامی پێیانوایە هێشتا کاتی ئەوە نییە بە ئاشکرا باس لە گێڕانەوەی خیلافە بکرێ بەڵکو پێویست دەکات جارێ بە فریودانی دنیای ڕۆژئاوا دیموکراتی و مافی مرۆڤ و شتی تر بە گرنگ سەیر بکرێن لەبەر ئەوەی هێشتا موسڵمان هێزی کەمە.

هەڕەشەیەکی تر بۆ سەر دەستەڵاتی ئەردۆگان و خەونەکەی ئەو ژنەیە کە لەسەرەوە ناوی هات، میراڵ ئاکشنار. ئەو ژنە توانیویەتی جەماوەرێکی گەورەی عەلمانی بۆ خۆی کۆبکاتەوە و مەبەستییەتی تورکیا لەم زەلکاوە دەربهێنێت کە بەهۆی ئەردۆگانەوە تێیکەوتووە.

ناکرێت ئەوە بشارینەوە کە ئەو ژنەیش لەبەرامبەر مەسەلەی کوردا

هەمان ڕوانینی ئەردۆگانی هەیە و باوەڕی بەوە نییە نەتەوەیەک هەبێ بەناوی کورد بەڵام زۆر ڕەخنەشی لە ئەردۆگان گرتووە کە سەرکردە کوردەکانی ئەشکەنجە داوە و لە زیندانی خستوون.

بەبڕوای من هەڕەشەی هەرە گەورە بۆ سەر ئەردۆگان بەتایبەتی و هەموو حوکمەکی ئیسلامی بەگشتی ئەو گۆڕانەیە کە لەم چەند ساڵەی دوایدا بەسەر دنیای ئیسلامدا هاتووە. دنیای ئیسلام بەتایبەتی لەگەڵ هاتنی داعشەوە بەهیچ شێوەیەک ئەوەی جاران نییە و زۆر گۆڕاوە.

بەشێکی زۆری ئەو جەماوەرە هیوای بە حزبی ئیسلامی نەماوە بۆئە ئەردۆگان ناتوانێت لە ڕێگای هەڵبژاردنی ڕاستیەوە خۆی نوێ بکاتەوە. لە هەڵبژاردنی ئایندەدا ئەردۆگان چاوەڕێ دەکرێ بکەوێت و میراڵ ئاکشنەر جێگای بگرێتەوە. ئەمە تەنیا پەیوەندی بە تورکیاوە نییە بەڵکو پەیوەندی بە هەموو دنیای ئیسلامیەوە هەیە. لە باشووری کوردستانیشدا ئیسلامیەکان شکستی گەورە دەخۆن یەکگرتوو لەمێژە هێزی خۆی لە دەستداوە.

ئەمجارە گۆڕان و کۆمەڵیش بەشێکی زۆری کورسییەکانیان دەدۆڕێنن. ئەگەر گەندەڵی و دیکتاتۆریەتی پارتی و یەکێتی نەبووایە گۆڕان لە دایک نەدەبوو و حزبەک ئیسلامییەکانی ترش بەو شێوەیە دەرنەدەکەوتن. ئەو گۆڕانکارییە هەر خۆی دواجار لە بەرژەوەندی ئەردۆگان و پارتەکەیدا نییە کە ئەوە چەند ساڵە بەشێکی هێزەکەیان لەو هەرێمە وەردەگرن بەتایبەتی دوای ئەوەی لەگەڵ بنەماڵەی بارزانی پەیمانی بازرگانیان مۆر کردووە. ئەگەرچی ئەردۆگان بەپێی ئەو باوەڕەی هەیەتی ئەوەی بە خەیاڵیدا نایەت مۆرکردنی پەیمانە.

خەونی ملیاردێرەکان لە دافوس ... عەلی مەحمود محەمەد

جیاوازی چینایەتی ئەمڕۆ لەهەموو کات و ساتێکی نیو سەدەی رابردوو بۆتە کێشەی مرۆڤایتی لە جیهاند, رۆژ لە دوای رۆژ ئەم جیاوازییە لە بەرزبونەوەدایە, شۆرشی پیشەسازی زیرەك زیاتر بەرەو هەڵکشانی دەبات, راپۆرتە ساڵانەکانی ئۆکسفام و مشتومڕەکانی دافوس بونەتە

تیرەمەتری سەرمایەداری جیهانی, لە رەگەیەوە دەتوانین لە ئەحوالەیان بزانین, ئەوان جار جارە لە کەنالەکانی خۆیانەوە باسی خزمەتی مرۆڤ و دادپەروەری دەکەن, وەلە سالە لە دوای سالە سفری پارەکانیان زیاد دەکات و دەبنە سەرچاوەی زیادبونی نایەکسانی لە جیهان, بەناوی مافی داهێنانەوە سەرچاوەی گرانی دەرمان و نەخۆشی بەردەوام و پیسی ژینگەو تالان کردنی رەنجی کارە سامانی ژێر زەمینی ئەم گەردونەن. 47 سالە سەرمایەدارانی جیهان لەرە لەم دافوسە بچکۆلانەیە کۆدەبنەوە بە باسکردنی کێشەکانیان لە رەگرییەکانی بەردەوام کەڵەکەکردنی سەرمایە, سالە لە دوای سالە بە پارەی زیاترو خانوی گەورەتر و کەشتی جوانترو هاوسەری گەنجتر و ئۆتۆمبیلی مۆدێل بالاترەوە دەگەڕێنەوە بۆ ئەم بەهەشتە زستانییە, وەلە هەر غەمبارن و ناڕازین لە بەش و دەسەلاتیان, شەوە دەنە دەم رۆژەوە بە کەکردنەوەی زیاتر, کەچی باسی دادپەروەریش هەمیشە لەسەر زاریانە, لە هەر 5 دۆلاری ئەم جیهانە 4ی لە گیرفانی ئەماندایە, کەچی مستەریملیاردەر لە گەلە ملیاردەردا گفتوگەی ژیانی کرێکاران دەکەن, کێشەی هەژاری چارەسەرە کەن, هەرچەندە ئەوەی هەیانە زیاترە لە قیمەتی نەهەشتنی هەژاری لە جیهان, بنەبەکردنی زەرینەی نەخۆشییەکان, نەخوێندەواری, کێشەی ئاو و تەوالێت و پیسی ژینگە و مردنی ژنان و ……

دەیان دەردو ئافات کە سستەمەکەیان سەرچاوەیین, وەلە هەر حەکایەتی لەسەر گەرمە کەن کەچی لەو رۆژەی دافوس دامەزراوە, رۆژ لە دوای رۆژ بەشداربوانی دەوەمەندتر دەبن, لە پالیا ماوە ماوە کونجەکی جیهانە کەن جەهەنەم.کەبونەوەی ئەم گروپە 3000 کەسیە, کەبونەوەی نوخبەی ئابوری جیهان و ملیاردەرەکان و بەڕێوەبەری بانکەکان و سیاسەتمەدارانی سەرمایەدارییە, زەریان ملیاردەرن, هەندێکیشیان سەرکردەی ملیاردەرن وەك جوتە گەنجەکەی دەباشان و سەری رەش, هەشیانە دەەیای ملیاردەرەکانن وەك ماکرەن, بەشەکی دیکەشیان بەڕێوەبەری راپەڕاندنی کەمپانیاکانن کە موچەکانیان سەدان جاری کارمەندانی ناو دەزگاکەی خۆیان وەەای بەخششەکان و وەرگرتنی پشکەکان, کە هەر یەکەی 55 هەزار دۆلاری خۆیان دەدەن بە بەشداریکردن,کە هاوتایە بەکارکردنی 70 سالەی کرێکارەکی هیندی و بەنگلادشی و کەمبەدی و دەیان وەاتی دی, بە ئەوەی لە رێگای ئەو گردبونەوە چەند رۆژییە زیاتر بدورنەوە, لەم دیدارەی نەوان سەرمایەداران و دەسەلاتداران,ئاسایشی ئەم نوخبە دەسەلاتدارە راستەقینەی جیهان 5000 چەکداری سویسری دەیان پارەزەت,شارەچکەیەك فەینی ئاسمانی و خەپیشاندانی سەر زەوی تەدا قەدەغە دەکرەت لەو

رێژانە, هەرچەندە بریار وایە دیموکراسی راستەوخۆکەی سیوسرا نموونەیی بێت لە جیهان, بە ناچاری نەیاران لە دورەوە خۆپیشاندان لە دژیان ئەنجامە دەن, ئەوان حەز بە بیستنی ژاوە ژاوی نەیارانی سەرمایەداری ناکەن, گرنگ ئەوەیە نە ئارامیان تێك درا نە دەتەنگ کران بەو هات و هاوارە ناشازەی نەیارانیان, مشتومڕەکانی ئەمساڵیان بەهۆی ئەو هەموو سەروەت و سامانەی پارساڵ بەدەستیان هێنا ئاوهەوای دافوسی گەرمتر کرد, هەرچەندە 20 ساڵە دافوس سەرمای وای بەخۆوە نەبینیوە.

ستیف بانون راوێژکاری راستگەرای دەرکراوی ترەمپ, ئەگەر هیچ وشەیەکی راست نەبێت تا ئێستا, ئەو وتەیەی راست بوو کە لە ساڵی 2014 وتی" کرێکارانی جیهان بێزار بوون بڕیار لە گروپێك لە دافوس وەربگرن", لە راستیدا هەموو بڕیارەکانی جیهان لە چەند کۆڕو کۆبونەوەیەکی واوە وەردەگرترێت. پاپا فرانسیسیش بێزاری خۆی لە بەرز بونەوەی جیاوازی چینایەتی بۆ بەشدارانی دافۆس دەربڕی, وەلێ بێزارییەکەی نابێتە جێگای پێشوازی بەشداربووان بە ئاستی دابەزاندنی باج لە لایەن ترامپەوە لە 35% ەوە بۆ 21%, ملیاردێرەکان سوپاسی ترامپیان کرد بۆ کەمکردنەوەی باج, لە نەیاری ترامپەوە بونە دەستی نزیکی, هەواڵی ئەم مزگێنییەی حاکمە ملیاردێرەکە خۆشی بەیاری ساڵ و دەیە بو بەیان,ئەوان مردون بە سیاسەتی ئابوری ترامپ چونکە دەربڕی بەرژەوەندییە چینایەتییەکانیانە, بەڵام نەیاری سیاسەتین کە زیان بە بەرژەوەندییەکانیان دەگەیەنێت, پێچەوانەی ئۆباما دژ بە بڕیارە ئابورییەکانی بوون شەیدای سیاسەتەکەی بوون.

راپۆرتی ئەمساڵی ئۆکسفام " ئۆکسفام تۆڕی رێکخراوە خێرخوازییەکانە بۆ کەمکردنەوەی هەژاری لە ساڵی 1942 لە بەریتانیا دامەزراوە " کە رۆژێك پێش دەستپێکردنی دانیشتنەکانی دافوس بڵاو کرایەوە ئاگری بەردا لە جەستەی کۆبونەوەکە, بەوەی ئەمساڵ ژمارەی سەروەت و سامانی 42 ملیاردێر یەکسانە بە سەروەت و سامانی 3,8 ملیار مرۆڤی هەژار لە جیهاندا,پارساڵ ئەم ژمارەیە 61 کەس و ساڵی 2016 تەنها 86 کەس و ساڵی 2009 بریتی بوو لە 390 کەس, بەم شێوەیە دەبینین ساڵ بە ساڵ ژمارەی ملیاردێرەکان لە کەمبونەوەدان و ژمارەی هەژارە هاوتاکانیان لە بەرزبونەوەدایە, راپۆرتەکانی ئۆکسفامیش ساڵانە گڕی گەرماکە بەتینتر دەبێت, وەلێ ناتوانێت هەرەس بە بەفری دافوس بهێنێت, تا ئەوکاتە لایەنی بەرامبەر 3,8 ملیارەکە لە پێناو خۆیاندا نەیەنە مەیدان. بە پێی هەمان راپۆرت 82%ی زێدەی سەروەت و

سامانی بەرھەم ھاتوو لە ساڵی 2017 بۆ 1%ی کۆمەڵگا بووە, 99%ەکەی تریش بە ھەر ھەمویانەوە 18%یان بەرکەوتووە,لە ھیندستان 1% تەنھا 73%ی بەرکەوتووە, لەوەش زۆر وڵات دەست بەتاڵ دەرچوونەو لە زێدەی سەروەت و سامان ھیچیان لە نیعمەتی گەشەی ئابوری و سەروەت و سامانی جیھان بەر نەکەوتووە, کە لە ئێستادا قەبارەی سەروەت و سامانی جیھان 28 ترلیۆن دۆلارەو لە ساڵی 2022 پێشبینی دەکرێت بەرز بێتەوە بۆ 341 ترلیۆن دۆلار.

لە ساڵی 2010 ەوە کرێکاران کرێکانیان تەنھا 2% زیادی کردوە, کەچی ملیاردێرەکان داھاتیان 13% چۆتە سەر, ئەمەش ھۆکاری ئەوەیە رۆژ لە دوای رۆژ قڵشتی چینایەتی لە جیھاندا دەچێتە سەر, بە پێی راپۆرتی جیاوازی داھاتی ساڵی 2018, 1%ی ئەمەریکیەکان داھاتیان لە 11% ەوە لە ساڵی 1980 بۆ 20% لە ساڵی 2014 بەرز بۆتەوە, لە روسیا لە 4% لە ساڵی 1980 بەرز بۆتەوە بۆ 20% لە ساڵی 2015, لە چین 6% لە 1978 بۆ 14% لە 2015, ئەمەش پێچەوانەی ئاستی ژیری قەڵەم بەدەستانی بۆرژوازی کوردە کە وا دەزانن دیاردەکە تەنھا کوردستانییە,بە پێی ئاماری ناوەندی جیھانی نایەکسانی لە رۆژھەڵاتی ناوەڕاست 10% دەوڵەمەندەکان خاوەند 61% سامانن ئەمەش بەرزترین رێژەی نایەکسانیە لە ئاستی جیھان, کە ھەرێمەکەی خۆمان بەشێکە لێی, لە ھیندو بەرازیل و ئەفریقا55%و باکوری ئەمەریکا 47% و یەکێتی ئەوروپا37%,لە ئاستی جیھانیش1%ی ھەرە دەوڵەمەندەکان خاوەند 27%ی سەروەت و سامانی جیھانن,کە لە ساڵی 1980 تەنھا خاوەندی 16%ی بوون,ھاوکات لە بەرامبەردا 50%ی ھەرە ھەژارەکانی جیھان تەنھا خاوەند 9%ی سەروەت و سامانی جیھانن. ئۆکسفام رێگ گرتن لە ھەڵاتن لە دانی باج و بەرزکردنەوەی کرێی کرێکاران و سنور دانان بۆ موچەو داھاتی بەڕێوەبەری راپەراندنی کۆمپانیاکان بە رێگا چارەی گونجاو دەزانێت بۆ رێگا گرتن لە بەرز بونەوەی نا یەکسانی, وەلێ کاتێك ترمپ دەبێتە حاکمی جیھان, پێشنیارەکەی بستێك بڕ ناکات, چونکە حکومەت و چین و کۆمپانیا بونەتە یەك دەستگا.

زیاد بوونی ژمارەی دەوڵەمەندەکان نیشانەی پێشکەوتنی ئابوری نییە, بەڵکە نیشانەی شکستی سستەمە کە ناتوانێت پارسەنگ رابگرێت و بەرئەنجامی گەشەی ئابووری دادپەروەرانە لە نێوان مرۆڤەکان لە جیھان دابەش بکات, نەك وەك سیاسییەکانی کوردستان پێیان وابوونی بوونی ھەزاران ملیۆنێر و 30 ملیاردێر نیشانەی پێشکەوتنی کوردستانە.لە کاتێکدا 3,8 ملیار کەس ھیچیان بەر نەکەوت لە نیعمەتی گەشەی ئابوری جیھان بگرە قازانج سەری مایەشی

خواردووە, تەنانەت کریستین لاگارد بەڕێوەبەری سندوقی دراوی جیهانی وتی"لە 15 وڵاتی جیهانی سێیەم داهاتی تاك دابەزیوە"کەچی لە لایەکی ترەوە رۆژانە 2 ملیاردێری نوێ چاو هەڵدەهێنن لەسایەی سستەمی سەرمایەداری جیهانی و ژمارەیان لە ئێستادا گەیشتەتە 2043 کەس تا سەرەتای ئەمساڵ, کە نزیك 90%یان پیاون,پارساڵ ژنان بایی 10 ترلیۆن دۆلار کاری خێربەخشیان ئەنجامداوە لە ماڵەکانیان, هەرچەندە ئەمساڵ بەشێك لە دانیشتنەکانی دافۆس ژنان بەڕێوەیان برد.

پار ساڵ ملیاردێرەکانی جیهان لە روی ژمارەوە 233 کەسیان زیادی کرد,ژمارەیان لە 1810 کەسەوە بەرز بوەوە بۆ 2043 کەس, ژمارەکە زۆر زیاترە لەوەی دوو رۆژ جارێك دانەیەکی نوێ لە دایك بێت وەك ئاژانسەکانی جیهان رایان گەیاند, ئاخر زۆربەیان ملیاردێرەکان خاوەندین, بگرە هەر 1,56 رۆژ جارێك ملیاردێرێك مل ئەستور لە دایك بووە, ئەندامەکی دافوس زیاد دەکات,هاوکات ملیاردێرەکان سەرمایەکەشیان لە 6,7 ترلیۆن دۆلارەوە بەرز بوەوە بۆ 7,67 ترلیۆن دۆلار, واتا نزیك 0,93 ترلیۆنی دۆلار چۆتە سەر سەرمایەکانیان واتا رۆژانە 2,7 ملیار دۆلار چۆتە سەر سەرمایەکانیان, بەمەش سەرمایەکانیان 13,9% زیادی کردووە لە پارساڵدا, لە کاتێك ئابوری جیهان لە ساڵی 2016 بە بڕی 3,2% و لە 2017 بە بڕی 3,7% گەشەی کرد, ئەمساڵیش بە پێی پێشبینی سنوقی دراوی جیهانی 3,9% گەشە دەکات, لێرەدا دەبینین نا هاوسەنگیەك لە رێژەی گەشەی سەرمایەی سەرمایەداران و گەشەی ئابوری جیهانیدا هەیە بۆ قازانجی سەرمایەداران, کەواتە قڵشتەکە ئەم دوو چینە نەك لێك دادەبڕێك بەڵکە دەیانبات بۆ دوو کیشوەری جیاو دوو جیهانی دژ بە یەك.ساڵی 2000, ژمارەی ملیاردێرەکانی جیهان تەنها 470 کەس و سەرمایەکەشیان 898 ملیار دۆلار بووە, لەوساوە سستەمی سەرمایەداری جیهانی چەندین قەیرانی درێژخایەنی توندی بڕی, وەلێ ئەمان لە روی ژمارەو سەرمایەوە هەر زۆربوون و دەوڵەمەندتر بوون, لە کاتێك جان بۆل غیتی بەریتانی لە پێنجاکانی سەدەی رابردوو بووە یەکەم ملیاردێر لە جیهاندا, ساڵی 2018 ژمارەیان بەرەو 2500 دەڕوات.

دیاردەی جیف بیزۆسئەمساڵ دوای 7 دەیە لە دایك بوونی یەکەم ملیاردێر لە مێژووی جیهاندا, یەکەم خاوەند سەت ملیار دۆلار لە دایك بوو,ئەویش جیف بیزۆس ” 1964-1-12 “ی ئەمەریکی خاوەنی کۆمپانیای ئەمازۆنە” 1994-7-5 دامەزراوە, نرخەکەی بایی 700 ملیار دۆلارە, داهاتی ساڵانەی 177,9 ملیار دۆلارە, بیزۆس خاوەند16%ی پشکەکانی کۆمپانیاکەیە, 550000 ژمارەی هێزی کارەتی,لە ئەمەریکا

12 دۆلار كرێی سەعات كاری كرێكارانەتی, لە هیندستانیش كرێكارانی مانگانە 233 دۆلار وەرە گرن,واتا كرێكارێك 60 هەزار ساڵ كاربكات ناتوانێت سەرمایەی بیزۆس وەربگرێت نەك كۆبكاتەوە, هەر خولەكێك بە ئەنـدازەی 12 سـاڵی ئەوانـی دەسـتە كەوێـت " تەنهـا سـاڵی 2017 , سەرمایەكەی 34,2 ملیار دۆلار زیادی كردووە, چوارشەمەی رابردووش دوا رۆژی مانگی یەكب ئەمساڵ 6,5 ملیار دۆلار لە چركەیەكدا قازانجی بوو,توانی بە خێرایی بیل غیتس و وارن یافت رەت بدات, لە سێیەم ملیاردێری جیهانەوەی ساڵی رابردووەوە بپەڕێتەوە بە یەكەم, كە لە ساڵی 2016 هاتە ریزی 10 دەوڵەمەندەكەی جیهان و پلەی پێنجەمی بەدەست هێنا,لە ساڵی 2002 لە ریزی 293 ەمین و لە 2006 لە ریزی 147ەمینی ملیاردێرەكانی لیستی فۆربیسدا بووە, ئێستا ناوبراو خاوەنـــد 121 ملیـــار دۆلارە و دەوڵەمەنـــدترین كەســـە لە مێـــژوی مرۆڤایەتی, تەنها لە مانگی رابردوو سەرمایەكەی 22,3 ملیار دۆلاری چۆتە سەر كە هاوتایە بە داهاتی نەتەوەیی ساڵەكی وڵاتێكی وەك كۆمبۆدیا “16ملیۆن كەس” و 1,3 ملیاری زیاترە لە داهاتی نەتەوەیی وڵاتی ئەفغانستان”36 ملیۆن دانیشتوان” , ماوەتەوە بەڵین بیزۆس لەم ساڵـدا پشكـی لە دابەزانـدنی بـاج 789 ملیۆن دۆر بـووە, بەیێ ترامپ شایانی ئەو پێشوازییە گەرمە بوو لە لایەن ملیاردێرەكانەوە.

كۆتاییەكی غەمناك

لە ماوەی مانگی رابردوودا داوجۆنز لە 24000 ەوە گەیشتە سەروی 26000, بە گەیشتـــن بە 25000 , 23 رۆژی ویســـت, وەلە بە 26000 بە چاونوقانەك تەی پەڕاند, ساڵی 2017 داوجۆنز نرخەكەی 22% چووە سەر, بەمەش 9,6 تـرلیـۆن دۆلار نرخـی زیـادیكرد, كە بەشێكـی زۆری پشكـی ملیاردێرەكان بە تایبەت ئەوانەی كارەكانیان پەیوەستە بە پیشەسازی زیـرەك و ئەنتەرنێتەوە, هاوكـات ئێـستا سـەفقاتی بـازاڕی دراو لە جیهاندا ساڵانە دەگاتە 2500 ترلیۆن دۆلار, كە نزیك 35 جار زیاترە لە داهـــاتی نەتەوەیـــی جیهـــان, ئەمەش دەریـــدەخات ســـەرمایەی ســـەرمایەداران بەشە زۆری لەنـــاو ئـــابوری بەرهەمهێنانـــدا نییە, ئەوەشمـــان لە یـــاد نەچێـــت كە دوو لەســـەر ســـێی ســـەروەت و ســـامـــانی ملیاردێرەكان بە میرات بۆیان ماوەتەوە, هەموو ئەمانە دەریدەخەن كە سامانی ئەمانە پەیوەندی بە رەنجدانەوە نییە, واتا شتێك لە فەرهەنگی ئابوریدا نەماوە بەناوی سەرمایەداری نیشتمانی, كوێ كزیەكی كۆمەڵەكەی سەرمایەی لە بەت ئەوان لەوەن, لە كۆتادا دەگەینە ئەو ئەنجـامەی 150 ســاڵە دوبـارە دەكـرێتەوە, مـاركس وتـەنـی پرۆلیتاریای رۆمانی لەسەر كۆمەڵگا دەژیا, بەڵام لە ئێستادا

کۆمەڵگا لەسەر پرۆلیتاریا دەژێت.

شاژنی جەنگ … بەختیار محەمەد

ئەی شاژنی جەنگ، کچی شەرڤان، تۆ چ قارەمانێکی، کە جیهان بەخۆت سەرسام دەکەی و ئەردۆگانییەکانیش وەك جرج دەتۆقێنی! تۆ چ شەرەفێکی گەورەی ئێمەی، کە ئیسلامییە مرۆڤکوژە داوێنپیسە شەهوەتبازەکان دەبەزێنی؛ ئەو ئیسلامییانەی تەنها بۆ کۆیلەیی تۆ و بۆ داوێنپیسیی جیهاد دەکەن!

ئەوان میراتگری باب و کالە ئەنفالچی و خوێنڕێژەکانیانن؛ ئەوان چۆن بڕوا دەکەن (داخ لە دڵن)، کە تۆ جەنگاوەری و لەوان مەردتر و بوێرتری! ئەی شاژنی جەنگ، ئەی شاژنی ئومێد و ئازایی و بەرخودان، تۆ چقڵی تیژی شەرەفی، کە لە چاوی خەلیفانەی ئەردۆگان ڕادەچیت و وەك کێردی ناموسیش هەناوی بۆگەنی پیاوەتی ئیسلامییە چەتەکان دەپسێنی!

ئەی شاژنی ئازادیی، من نازانم ئێستا جاش و ژنکوژ و گەندەڵکارانی کورد لە ئاستتدا چ دبێژن؟ چۆن لە ڕوویان دێ دارچناری گەورەیی کەسایەتی تۆ ببینن و گوێیان لە گێڕانەوەی داستانی شەرەف و نەبەردیی تۆ بێ؟

ئەی شاژنی جەنگ و ئازادیی، تۆ ئیمانی پێڕایینی بە سەرکەوتن: سەرکەوتنی ئازادیی خۆت و وڵاتەکەت؛ تۆ گەردەلوولی ئەو شەرەفەی، کە ئەردۆگان و جاشە موجاهیدەکانی دەحەپەسێنی و دەتۆقێنی… تۆ حەقیقەتی، کە بەسەر ستەمدا سەردەکەوێ!

ل□ فاشی□ کڵاو ڕەشەکانەوە بۆ فاشی□ کڵاو سپییەکان … جیهاد موحمەد

فاشیەت، یان فاشیزم ئادیۆلۆجی□□کی ئاڵۆزە، ڕەنگە نەتوان□ت بە ئاسانی پێناسە بکرێت، بەڵام کۆی ڕا جیاوازەکان لەسەر ئەوە کۆکن کە فاشیزم بە واتای ستەمکاریی نەتەوەیی و نەتەوەپەرستیی و نەژادپەرستییە. ئەم ئادیۆلۆجیە ستەمکارە دەیەوێت جیاکاریی لە نێوان ڕەگەز و توخم و ڕەنگی پێست و زماندا بکات بەو نیازەی کە پێی وایە هەندێک نەتەوەی بنەڕەتیی و ڕاقی هەن کە پاقژترن لە نەتەوەکانی دیکە.

ئەم ئایدۆلۆجیە فاشییە لە جەنگی جیهانی یەکەمەوە دەرکەوت و ئدلۆف هیتلەر لە ئەڵەمانیا و مۆسۆلۆنی لە ئیتالیا لە سیەکان و چلەکانی سەدەی بیستدا ڕابەریان کرد. بەڵام ئەم بزووتنەوە فاشیزمییە قەتیس نەما تەنها لەم دوو وڵاتەدا، بەڵکو گەلێک نەتەوەپەرستیی لە وڵاتانی تردا گرتەوە، وەک فرانشیسکۆ فرانکۆ لە ئیسپانیا و خوان بیرۆن لە ئەرجەنتین و زۆر نەتەوە و وڵاتی تر.

ئەم ئایدۆلۆجییە دژایەتیی سەرسەختی مارکسییەکان و فەلسەفەی مارکسیی و لیبرالێزمی دەکرد. لە ئیتالیادا بۆ خۆ جیاکردنەوە زۆر جار کڵاوی ڕەشیان لەسەر دەکرد، کڵاوی ڕەش بووبوو بە سیمبول و نیشانەی خۆ جیاکردنەوەیان لە نیشانەکانی ئایدۆلۆجییەکانی دیکە.

فاشییەتی ئەو سەردەمەی ئەڵەمانیا و ئیتالیا تەنها ئیلهامیان لە نەتەوەپەرستیی و نەژادپەرستییەوە وەرد□گرت. فاشیزم درێژەی کێشا تا ڕۆژگارەکانی ئەمڕۆ. لەم س□د□ی□دا ئەوەی سەرکردایەتی فاشیزم دەکات ئەردۆغان و حیزبەکەیەتی(ئەکپارتی)، فاشیزمی ئەردۆغانی لە سەدەی بیستویەکدا زیاتر لە فاشیزمی جاران دڕندەتر و ترسناکترە، دڕەندەیی و ترسناکیشی لەوەوە هاتووە کە ئیلهام و بیری کۆنەپەرستیان لە نەتەوەپەرستیی و دینییەوە وەردەگیرت. بە جۆرێک ڕۆچۆتە ناو دینەوە و قوب□ت□و□ تیایدا کە خوازیاری ئەوەیە هەموو جیهان و بە تایبەتی ڕۆژهەڵاتی ناوین و دەوڵەت و وڵاتانی ئیسلامیی بگ□□□نت□وە بۆ سەردەمی کۆنی خەلافەت و بە تایبەتی خەلافەتی عوسمانییەکان. ئەم فاشیزمییەی ئەردۆغان بۆ خۆ جیاکردنەوە لە

هەموو ئایدۆلۆجییەکانی دیکە کڵاوی ڕەشی فاشیزمیی گۆڕیوە بە کڵاوی سپی ئیسلامییانە، بۆیە مەلا مەزەر سپییەکان بەردەوام نزا و پاڕانەوە بۆ سەرکەوتنی دەکەن.

فاشیزمیی ئەردۆغانی بە جۆرێک لە تورکیادا قوڵبۆتەوە کە وردە وردە لە هەوڵی ئەوەدان بە تەواوەتی سیکۆلاریزمییەکەی کەمال ئەتاتورک و خودی کەمال ئەتاتورک لە بیر تورکەکان بەرنەوە، ئێستا مەگەل ئاسا مەلا مەزەر سپییەکان کە وەک باس دەکرێت ژمارەیان زیاترە لە ٩٠هەزار مەلان گوتاری هەینیان تەرخانکردووە بۆ نزا و پاڕانەوە بۆ سەرکەوتنی ئەم ئایدۆلۆجییە فاشیزمە.

لە سەرانسەری دەوڵەتە ئیسلامییەکاندا زۆربەی زۆری ئیخوانەکان و سەلەفییەکان کۆی تاقم و دەستەی چەکدارە تیرۆریستییەکان پشتیوانی لەم ئایدیۆلۆجییە سەرسەختە دینیی و قەومپەرستییە دەکەن. کار گەیشتۆتە ئەوەی کە مەلایەکی سوونی مەزهەبی وەک مەلا کامەران لە کوردستاندا ڕایدەگەیەنێت کە دژایەتی ئەردۆغان و تەنانەت حکومەت و دەوڵەتی شیعە مەزهەبیش لە ئێراندا دژایەتی خوا و دینی ئیسلام و ئەو بەها مرۆییانەیە کە لە ساڵی ١٩٤٨دا نەتەوە یەکگرتووەکان ڕایگەیاندووە. ئەم بانگهێشتەی مەلا کامەران لەوەوە دێت کە هەرچ پەیڕەو و پڕۆگرام و ئەجندایەکی دینیی هەیە هەموویان لە دواجاردا لە یەک سەنگەردا دەوەستن دژی دیموکراسیی و مافی مرۆڤ و ئازادیی و سەربەخۆیی و شکۆمەندی مرۆڤ. مەلا کامەران دەیەوێت سوود لە بەهاکانی مرۆڤ و مافی مرۆڤیش ببینێت و پێچەوانەیکاتەوە بۆ خزمەت بە ئایدۆلۆجیی فاشیی نەتەوەپەرستیی و دینەکەی ئەردۆغان و ئەکپارتی.

فاشیەتی ئەردۆغان بەوە ڕازی نییە کە کەمال ئەتاتورکی نەتەوەپەرست و نەژادپەرست چەندین نەتەوەی لە تورکیاد پاکتاوکرد، چەندین جاریش پڕۆسەی پاکتاوکردنی نەتەوەی کوردی گرتەبەر، بۆیە بە پشتیوانی لە نەتەوەپەرستیی و نەژادپەرستییەکەیان پەنای بە فاشیزمیی دینییش بردوە و هەردوو فاشیزمیی نەتەوەیی و دینیی پێکەوە گرێداوە. بەکارهێنانی دین لای ئەردۆغان تەنها لە پێناوی قوڵبوونەوەدایە لە ئایدۆلۆجیەتی فاشیزمیی، چونکە تەنها بە فاشیزمیی نەتەوەیی تێر نابێت و دڵی ئاو ناخواتەوە.

جیهاد موحەمەد/ ٠٢/٠٢/٢٠١٨

چۆن یەکەم شیعری خ□م بڵاوکردەوە؟ ... عەبدولڕەحمان فەرهادی

سەرەتای ١٩٨٤ کە پۆلی پێنجەمی زانستیی دواناوەندیی زۆزانی کوڕان بووم، چەند ساڵێك بوو شیعرم دەنووسی و لەو ساڵەدا شیعرێکم نووسی کە بەلامەوە زۆر جوان بوو، لەڕووی کێش و مۆسیقاوە زۆر ڕێك بوو، بەڵام لەخ□م □انەدەبینی بۆ بڵاوکردنەوەی بنێرم، لام وابوو بڵاوکردنەوەی شیعر ناسیاوی و واسیتەی دەوێ، ئەوکات مامۆستا ماهیر وەسمان خۆشناو کە ئێستا لە نەرویج دەژیت، ئینگلیزیی پێ دەگوتین و لەخۆم ڕاپەرمووم و چووم دەقەک□م دایێ، بۆ سبەینێ مامۆستا ماهیرم بینییەوە، بەتەنیا پێی گوتم، بەڕاستی شیعرەکەتم زۆر بەدڵ بوو، کورە بەڕاستی پێم بڵێ، ئەمە خۆت نووسیوتە؟ کە گوتم ئیی خۆمە و وشەیەکیشی لەخۆم بترازی□ هیی کەس نییە، دەستخۆشیی لێ کردم و گوتی ب□ گ□قاری کاروانی بنێر□. گ□قاری کاروان ئەوکاتە سەرتۆپی گ□قار و ڕۆژنامەی کوردیی بوو و دەق و نووسینی بە زەحمەت لێ بڵاو دەکرایەوە، مامۆستا ماهیر خۆیشی پێشتر چەند بابەتێکی ڕۆشنبیریی لە ئینگلیزییەوە کردبووە کوردی و لەوێ بڵاوی کردبووەوە، لەوانە ئەوەی بیرم مابی (من جگەری مامەعەبەم)، کاروان لەلایەن خوێنەرەوە دەستاودەست دەکرا و بابەتەکانی لە بەرگەوە بۆ بەرگ دەخوێنرانەوە و ناوی گەورە و نووسەری ناودار و بەتوانا بابەتیان تێدا بڵاودەکردەوە.

هەر هەمان نیوەڕۆ، ئەو نیو درھەمەی ھەمبوو بە پوولی پۆستەم دا و دەقە شیعرەکەمم لەناو زەرفی نامە بە ئەدرێسی ئەمیندارێتیی گشتیی ڕۆشنبیری و لاوان (گ□قاری کاروان)، خستە ناو سەندووقە سوورەکەی بەر دەرگای بەریدەکەی پشت مەحکەمەی جاران، بێئومێد و نیگەران، بەپێ تا گەڕەکی کشتوکاڵ بەرەو ماڵ بوومەوە چونکە پارەی پاسم پێ نەمابوو. کاروان مانگانە دەردەچوو، پێنج مانگی پێچوو، کەچی شیعرەکەی من نە باس نە دەنگ. ڕۆژێکیان لە جومعەی مەکتەبەم پرسی: بارەگای کاروان کە لە ئەمانە عاممەیە، کەوتووتە کوێ؟ جومعە وەسفی بۆ کردم کە دەکەوێتە سەر شەست مەتری لە سەرووی سێتاقان کە پێشتر

بنکەی لاوانی لێ بوو.

سبەینێیەکی زوو لە ماڵەوە بەپێ تا ئەوێ ڕۆیشتم و ئەمانە عاممەم دیتەوە و لێی بەژوور کەوتم و لە پرسگەکە لە گۆڤاری کاروانم پرسی و ڕێنیشانیان کردم بو ئەخیری ڕاڕەوەکە و لەوێوە بە قاڵدرمەیەك سەرکەوتم و ڕووبەڕووی دەرگایەکی گەورەی دوودەریی ساج بوومەوە کە بەهەمان شێوە نووسینەکەی سەر گۆڤارەکە ناوی کاروانی لەسەر نووسرابوو، گەر هەڵە نەبم دەسخەتی کاك سەعید یەحیا بوو. بەشەرمەکی زۆرەوە دەرگاکەم پاڵ پێوەنا، جیڕەیەکی قایم لە دەرگاکە هەڵسا و بەژوور کەوتم، هۆڵێکی گەورەم بینی کە کۆمەڵێك نووسەر لێی خەریکی کاری کاروان بوون، دواتر زانیم ئەوانە: حوسێن عارف و عەزیز هەریری و گوشادی حەمەسەعید و عەلی خورشید و ڕەمزیە بوون، منی گەنجەکی پێنجەمی ئامادەیی نە کەس دەناسم و نە کەسیش دەزانێ کێم! لەنێو هەموویاندا، عەلی خورشید سەرێکی بڵند کرد و فەرمووی لێ کردم، لای ئەو دانیشتم و هەر هەموویان بەر لە هەمووشیان، حوسێن عارف بەخێر هاتنیان کردم. دوای ئیستێك ڕووم کردە کاك عەلی کە دواتر بەناوەکەی کەوتم و لە هەواڵی شیعرەکەی خۆمم پرسی! کاك عەلی بە ناسناوی (فەرهادی) یەکەمەوە دیاربوو زانیی من کێم و کوڕی کێیشم! دوای ئەوەی هەندێ ئەملاو ئەولای کرد و لەوە و لەولاتر تەماشای چەند فایلێکی کرد، سەری لەبن گوێمنا و بەدزییەوە پێی وتم با بەینی خۆمانبێ، شیعرەکەت لە ژمارەی داهاتوو بڵاو دەبێتەوە، بەڵام با کێشەم بۆ دروست نەبێ و لای کەس قسە نەکەی و باسی ئەوەش مەکە کە من پێم گوتووی (ئێستاش کە یەکتر دەبینین ئەم باسە دەنینە گۆڕێ)، ئیتر نەلەمن دەنگ نە لەو دەنگ.

بەدرێژایی ئەو مانگە ڕۆژانم دەژماردن و نیگەران بووم تا ڕۆژێکیان لە مەکتەب خۆم و کتێبی قوتابخانەم بەرەو ماڵ دەبوومەوە، لە کتێبخانەیەکی شەقامی مزەفەرییە چاوم بە ژمارە تازە بەرگ زەردەکەی کاروان کەوت (ژمارە ٢٦) کە لە دیوی ناوەوەی بەرگی پێشەوەیم ڕوانی، ناوی خۆمم کەوتە بەر چاو، لەخۆشیانا وەخت بوو شاگەشکە بم. وابزانم تا مانگ تەواو بوو، نزیکەی دە ژمارەیم لێی کڕی کە نرخەکەی ٢٠٠ فلس بوو. خۆشییەکەی لەوەدا بوو کە زۆربەی خوێندەوار بینیبوویان و پیرۆزبایی و دەستخۆشیان لێ دەکردم، لە سەروویانەوە مامۆستا ماهیر، یادی بەخێر.

چەند شیعرێکی جەلالی میرزا کەریم

ڕوانینەکانی چاوی شەقام

چاوی شەقام ..
هۆن .. هۆن نیگای ئاگری باڵی کاروانمان
مەرگی بەهاری ئاسۆ دائەبارێنی ..
هۆنراوەی زام ..

تاڵ .. تاڵ چڵی خوێنی وشەی سەربە□اومان
لە ڕێژنە و تاوی هەناسەی ژاڵە و بیدا دائەچێنێ ..
لێوی پەیام ..

گەڵا .. گەڵا تریفەی بزەی هاوارمان
بەناو ناخی ڕێگای قوڕپێوان و شیندا ئەوەرێنی ..
خۆری ئەنجام ..

تاڵ .. تاڵ ورشەی شنەی ئاڵای هەنگاونانمان
بەناو سنگی تەمومژی قەڵای شەودا ئەپرژێنێ ..
شەقام: من کیشوەری زامم
زام: من شۆڕشی پەیامم
پەیام: من چەکی ئەنجامم
ئەنجام: من گۆرانی ناو سەنگەری شۆڕشگێڕانی جیهانم ..
من ڤێتنامم ..
من پۆلیڤیام ..
من سۆدانم ..
من شۆڕشی کوردستانم.
***
((وێڵێکی ڕێ .. ڕێبواری ڕێی بێ کۆتایی
پەیتا .. پەیتا
خەنجەری لە سێبەری باڵای تەمەنی ستەمکاری
هەڵئەکێشا …
دیواری خوێن خۆی لە فرمێسك هەڵئەکێشا.

سەنگەری خەم چیای قورسی ڕێی نۆ ساڵەی
تەنیا خواستێكی ئەكێشا.))
_ گۆرانیی .. لەناو گەرووما ئەخنكێنرێ
گۆرانیی .. لەناو سەنگەرا ئەسووتێنرێ
كەچی هێشتا .. هێشتا سەنگەر
نازانم بۆ .. بۆ لە ئاگری ناو گەرووی خۆی ناپرسێ؟
(ڕێی گەرداوی خوێنی هیوا
بەرەو ئاسمانی ئەودیوی مەبەست ئەڕوا ..
ئەفڕێ .. ئەكشێ، تا چاوی بڕكا .. ئەڕوا .. ئەڕوا
ئا ئەو لەشەی .. بە باڵییەوە هەڵئەواسرا
ئا ئەو زامەی .. بە ناوچەوانییەوە ئەنرا
گەرووی تفەنگی پێشمەرگەی ئەهێنایە سروودی گڕ
چاوی تۆڵەی ناو سەنگەری
ئەهێنایە پەڵەی بارانی خوێنی خوڕ.))
_ كوا ڕەشەبای گڕپژێنی
ناو گەرداوی دڵی تۆڵە
كوانێ شنەی تەم ڕەوێنی
باخی لێوی بیابانی سنگی ئەم وڵاتە چۆڵە؟
((خۆر .. بۆ پەڵە هەورێ ئەگری
هەور .. بۆ باخ
باخ .. بۆ داربەڕوویەكی شاخ
داربەڕووش .. بۆ تەورێ ئەگری.))
_ ڕێبوارێكم .. بۆ ڕێ ئەگریم
فرمێسكێكم .. بۆ زێ ئەگریم.
((ئاگر .. لەدوای ماندووبوونی سووتاندنی خەرمانی
وشك، هەناسەی خەمی هەڵكێشا..
تۆڵە .. بەناو گەرووی ڕقا وەك توولە ڕێیەكی خوێنین،
بەرەو دڵی وێرانەی سەنگەری
وشەی خۆر داكشا.))
_ ئەنەڕێنم:-
من ڕێبواری هیوایەكی سەرهەڵگرتووم.
ئەچرپێنم:-
من ماچێكی بۆ لێو تینووم.
((ڕێگا دوورە ..
داستانی خەم كێوی گڕی سەرەو ژوورە
ڕێ بۆ مەڵبەند .. چلەی دۆزەخێكی سوورە
شەپۆلی لێوی گۆرانی پرشنگی خۆری خنكاوی

دەریای خوێنی بێ سنوورە ..)).
_ ئەڕۆم ..
لەناو شاری خەما زەنگی بزە
بۆ چرۆی گۆرانییەك ڕائەوەشێنم.
ئەڕۆم ..
لەناو گۆمی خوێنا چرای وشە
بۆ پشکۆی هۆنراوەیەك دائەگیرسێنم
ئەڕۆم .. ئەڕۆم
من بۆ ڕێگەی ئاگر سووتووم
ئەڕۆم .. ئەڕۆم
من مەرگی پێشمەرگەی زیندووم
من گۆرانیی ئاسۆم چاوم
من ئازاری ئاڵای ناوم
من .. هۆنراوەم،
بە بێ سەنگەر هەرگیز ناژی
من .. سەنگەرم،
بە بێ دەفتەر هەرگیز ناژی
من .. لە مەرگا
ناوی ژیان لە خۆم ئەنێم
من .. لە دەنگا
شیعر بۆ چرپەی چاو ئەڵێم
من .. لە تۆفی خوێن هەڵسانی ڕێگای شارا
هەنگاو ئەنێم
من چارۆگەی کەشتی باخی
هەڵچوونی زێم.
((شۆڕەسوارێ ..
بۆ پرسیارێ ..
تاوی ئەدا .. باڵی ڕۆژگار
ڕاوی ئەنا .. خەونی شەوگار
هەر یەك وەڵام .. ئەبووە هاوار
ئەبووە سۆزی گەردووی قەتار)).
_ من گەردنی ئاسۆی شاری پڕ هەنسکی
خۆم ماچ ئەکەم
((بزەی نەرمی شەپۆلی دوو لێوی وەڵام
لەبەردەم دەرگای گریانا
ئەبووە ئەنجام
ئەبووە پەیام)).

_ من ڕەشماڵی خێڵی شۆڕش
لەناو شاری کۆچەرانا
لەناو وەرزی بیابانا
لەناو دڵتانا هەڵئەدەم.
((چاوی ژیان
دەرگای داستان
لە پرسیاری باڵای لە خوێن هەڵکێشراوی
شۆڕەسوارێك کرایەوە)).
_ ناوت نابەم
خۆت حەشاردە .. دوژمنداریت
باست ناکەم
برینداریت ..
((ژانی زامی .. بێ دەنگ نەبووی هێشتا بەسۆ
چاوی ماڵی ..
نیگای کاڵی ..
پڕ کرد لە خوێ))
_ من نەهاتووم .. ماچ کەن زامم
پەنای دەن نەڕەی پەیامم
من وا هاتووم
گەرووی وشکی چەکەکانتان
لە کارێزەی زامی قووڵما لە خوێن تێر کەن
من وا هاتووم مناڵانتان
بە ئەلف و بێی شۆڕش فێر کەن.

• گۆڤاری بەیان، ژمارە (8) 1973.

بڕوای شار

لە گیانێکا… ئینسانێکا
لە قووڵایی ئاسمانێکا
لە شڵپەی خوێنی جوانێکا
لە کسپە و چزەی ژانێکا
زۆر شت بینرا، ئێجگار نوێبوون.
***
بۆ گەل
مەشخەڵ
چرای ڕێبوون.

وای کرد پێڵووی چاو لێکنەنرێ
لە ڕووی تیشکی ئەو بڕوایە
هەژاری شار هەنگاو بنێ
بەرەو سەختی ئەو ڕێگایە
کە نان
ژیان
بەختیاری بۆ ئەم تیایە.
***
لە گیانێکا… ئینسانێکا
لە تاریکی ڕۆژانێکا
فرمێسك تیایا لەرزی و ترسا
گەلێك پردی مەزن ڕووخا
كەسێك بینرا
كەسی گشت كەس
ژیان لای بەس
مردنێکی سەر بەرزی بوو
تاقە بڕوا
قوربانی پڕ دڵسۆزی بوو
كەسێك بینرا
بە پێشمەرگەی كورد ناو ئەبرا
چەند لێی درا
ئازار درا
هەتا كوژرا
ناوی كورد و كوردستانی لە دەم نەبڕا.
***
لە قووڵایی ئاسمانێکا ….
لە ئاهی چەند شەوانێکا
مانگی ڕووی دایك ئەبینرا
مات و بێدەنگ
فرمێسکی مەنگ
نم نم لە چاوی ئەڕژا
بۆ كۆرپە شیرەخۆرەكەی
كە دوژمن لە بێشكەی گڕا
بە نێزە فێرە خوێنەكەی
دوا تریقەی گەشی خنكا
ئاسمان ڕووخا
زەوی جووڵا

منارەکەی مزگەوتی شار
هات بەلادا
نوێژ تێکدرا
خوێن پەڵەی دا
بەڕووی خوادا هەڵپژینرا
لە تاوانی ئەو مناڵەی
وا سەر بڕا.
***
لە شێپەی خوێنی جوانێکا
لە گەرمەی شەڕ بارانێکا
کڵپەی تۆڵە لەچاوێکا
دڵی دوژمنی ئەپێکا
چاوی جوانێکی…..
کچە شوانێك
کە نامەردێ… جانەوەرێ
داگیرکەرێ
ڕێی لێبگرێ
لەدوای تێربوون سەری بڕێ
لە چاوێکا….
لە چاوی کچە کوردێکا
بینرا تۆڵە
نەك یەك تۆڵە… هەزار تۆڵە
تۆڵەی زامی
بێئارامی
ژێر پێلەقە و مشتە کۆڵە.
***
لە کسپە و چزەی زامێکا
تەپاوتلدانی ژانێکا
باخێك بینرا
باخی هیوا
تۆوی بڕوا پێدا ئەکرا
بڕوا بەگەل… بە ڕابەرێ
بەو زەحمەتکێشەی، ڕاپەڕێ
بڕوا بەوەی
ئامانجی کورد… هیوای نەوەی
بەرناگرێ…
ئەگەر خوێنی بێ نەڕێژرێ

• گۆڤاری ڕزگاری ژمارە، 1969.

ڕازێکی دەروون

گوێ شلی ئەو وتانەم لە شەوەزەنگا
چرپەیانە لە خامۆشی تاری سنگا
ئەو سکاڵا تاڵەی هەردەم
هەڵدەڕێژێ زووخاوی خەم
ئەو پرسیارە، بۆ وەڵامەی، ڕێی پێنابەم
نە تێی ئەگەم
نە ئەشتوانم لێی هەڵبێم و خۆم دەربازکەم.
***
چیم لە بوونما ئاخۆ دەسکەوت
بڵێسە و گڕ؟
یا هێمنی، گیانی نەسرەوت
شادمانی، یا خەمی دڵ
***
دنیا و تەمەنی لەمەودوام
ئاخۆ چۆن بێ؟
پڕ جریوەی ئەستێرەبێ
ئاسمانەکەی دوێنێی بڕوام.
***
ئەی خۆم، کێ بم؟
بەزەیی بم، یا شەڕخواهی
خۆشەویستی، یا ڕقاوی
ئاخۆ چی بم؟
***
تەزوویەکیش بەگیانما دێت
فرمێسك و بزەی لێدەتکێت
کا تێك دەروون
دێتە گڕ و کفت و هەڵچوون
وێنەیەکی پرسیاراوی
ئەخەمە بەرچاوی وێڵم
تیایا دڵکی ئاگراوی پڕ لە چزەی ژین دەشێلم.
***
لە فرمێسکا… لە بزەی یادی جارانما

لەهەنسکا… لە شاڵاوی بیرسووتانما
لە ناخەوە
لە ناخێکی بە داخەوە…
ڕوخساری خۆم، بەدی ئەکەم
ڕووم تێ ئەکا… ڕووی تێ ئەکەم
دێینە دووان …
لە من یەك و لەو بە سەدان.
***
جا لە ڕوخسارم تێ ئەگەم
بۆ وتەیەك گوێ شل ئەکەم
لە قووڵایی دڵمەوە دێت
ئەنەڕێنێت و پێم ئەڵێت
نازانیت کێیت؟
پایەت چەندە؟ کامەیە جێت؟
***
تۆ مرۆڤیت… بڵندە جێت
چەند بەژان بێ ژینی دوێنێت
ئەمڕۆ ئازاد، ملی ڕێگات
بگرە بەرەو دنیای هیوات
ئەوسا هەر وێنەی ڕووی دوێنێت
هەزار و یەك ڕەنگ ئەنوێنێت
باخی وشکی زەردی سیسبوو
بە دەریای گوڵ ئەنەخشێنێ
بە هەزاران وتەی نوستوو
لە خەوی قورس هەڵئەسێنێ
پەڵە هەوری ڕەشی سنگت
دێتە ڕەوینەوە و نەمان
لێڵی گۆمی خولیای مەنگت
ڕوون ئەبێتەوە گەش و جوان
تێدەگەیت کێیت
بۆچی دەژیت … کامەیە جێت
بەرەو کوێیە هەنگاوی ڕێت
تێئەگەیت کێیت…

• گۆڤاری تووتن، ژمارە (4) 1970.

ڕازەکانی هەفتە…. .

دڵداری

من لە وانەی دڵداریدا
لە دوا ڕیزی قوتابییەکانی پۆلا بووم.
چونکە تەنیا لەگەڵ ژانی
ئاوارەیی خۆشەویستەکەی خۆما بووم.

نهێنی

ئەزانن من پاسەپۆرتی
ڕەشکراوەی فرمێسکم لە گیرفانایە؟
یەك یەك ئێستگەکان جێ دێڵم
بەبێ ئەوەی بزانن چی لە دڵمایە.

شەرم

بە ڕێکەوت کە لە ڕێگادا تۆ ئەبینم،
شیعرەکانم شەرمەزارن.
کە ناتبینم،
چاوەکانی بینینەوەی وشەکانم هەر بێدارن.

نیشتیمان

کە هەست لەناو ئاگری دوور وڵاتیا،
ڕازەکانم ئەسووتێنێ
بەهارە ڕێ گوڵی دەنگم
لە پایزی بەستەکانما ئەپروێنێ.

پەشیمانی

دڵدارەکەم چەقۆی ڕقی زیزبوونی خۆی،
بست بست بەناو گیانما گەڕان.
هەتا لەناو پەرەِی دڵما،
لە خوێنی خۆی دەریای پەشیمانی هەستان.

دڵ

من ئێستاکە لە دڵ دوورم نازانم هەم
یاخود ڕێچکەی نەمان ئەگرم

کامتان لە دڵتان نزیکن؟
ئاشکرای کەن، تا دەستتان لەگەڵا بگرم.

شۆڕش

ئەتانەوێ من بناسن؟
من عاشقی ڕێگایەکم مەرگی تیا بێ.
کە هەڵوێست مرد بۆچی نابێ؟
دەروون شیعری شۆڕشێکی تری تیا بێ. ¬

1977
• ڕۆڤار، ژمارە (15) 2001.

داستانی شار

1
هێشتا مناڵ بووم ..
چۆلەکەیەکی بێ پەڕوباڵ بووم،
نە مانای ژیان .. گەڵاڕێزانی،
نە مانای گریان .. ژانم ئەزانی ..
ئەوەی لام خۆش بوو،
حەمامۆکێ بوو .. خۆڵەپەتانی.
* * *
نەم ئەزانی بۆ؟
ئەستێرەکانی درەوشاوەی شەو ..
تاك و ترووکیان هەروەکو پشکۆ
ئەکشانە خوارێ بۆ ناو گەرووی خەو ..
ئەیان وت: گیانی مرۆڤێکە .. وا
لە گڕی کوورەی مردنا سووتا.
* * *
نەم ئەزانی چۆن ..
گوڵ بۆ پەپوولە دەم ئەکاتەوە،
چۆن نمەی باران لەسەرخۆ هۆن هۆن ..
گەردی ڕووی گەڵای دار ئەشواتەوە،
ئای لە یادی کۆن!
* * *
هێشتا مناڵ بووم ..

چۆلەکەیەکی بێ پەڕوباڵ بووم،
نەم ئەزانی شار ..
بۆچی جارەوبار،
باخی ئاگری وشك و بێ بەری،
گوڵی خوێناوی لێ هەڵئەوەری.
* * *
بۆچی مناڵمان ..؟
بۆچی ئاسمانمان ..؟
بۆچی بەهاری بێ سەوزەگیامان؟
بە گریان فێرن ..
بۆ کانی ئاومان ..؟
نمەی بارانمان ..
شیلەی گەنمی پێشێل کراومان ..
هەر تفت و سوێرن.

2
هێشتا مناڵ بووم .. لە باسوخواسی
دەمەی دێرینی خەڵکی ئەم شارە
نە (قەدەم خێر) و (کاوە)م ئەناسی
نە داستانی شەڕ .. نە (دوانزە سوارە).
* * *
نەم ئەزانی بۆ ؟ (دەرسیم) ڕاپەڕی
بۆچی (مەهاباد) تا ئێستەش ئەگری
بۆچی (باخەکەی بەردەرگای سەرا
بە خوێنی گەشی لاوان ئاودرا)
نەم ئەزانی بۆ ؟ مێژووی تەمەنی
ئاوارە و ونی،
ئەم خەڵکەی ئێرە ..
هەر ڕەش کراوەی ناو □□ژمێرە.

3
داستانەکەی شار: ئەیگێڕێتەوە
پێشەوایەك مرد .. کەس بۆی نەگریا
ڕابەرێکی تر .. وا بەڕێگەوە
هەبێ؟ ئەمجارە پێشوازی بکا؟
* * *
ئەڵێ: لەم شارە ..

گۆشتی ڕزیوی لاشەی کرمەڕێز
بۆ جانەوەری پەنای سێدارە
ئەکرا بە پارووی خۆراکی بەپێز.
* * *
نێزەی چاوچنۆك ..
هەر تەڕبوو، سووربوو. خوێنی دەم چەقۆ
دار بێ سێبەر بوو .. هەور بێ تنۆك
توێژاوی خوێ بوو ڕوخساری ئاسۆ.
* * *
ئەڵێ: دەمێك بوو دەروازەکەی شار
بە ئەڵقەرێزی ڕق داخرابوو
دوا ورتەی زامی لێوی خەم بەبار
لە دووتوێی سنگی مەرگا نێژرابوو.
* * *
پێنج پەنجەی دڕی ژێر نینۆك چڵکن
گیربوو لە جەرگی گەورەی ئەم شارە
خوێنی چاو، ڕەش بوو .. ئەشکی دڵ لیخن
شار ئاوا ئەبێ ؟.. یا، زرێبارە ؟
* * *
لە ڕۆژانی پڕ کارەساتمانا ..
گەلێگ گیا ڕوا و بەڵام نەبووە گوڵ
وتەش هەڵوەری لەگەڵ خەزانا
بێ خۆرەتاوی نەیهێنانە کوڵ.

4
کاتێك ئەم شارە ..
لەناو شەقامی کپ و خامۆشیا
لە گۆڕستانی بێ کفن پۆشیا
چزووی کۆڵەکەی قورسی سێدارە
بە گیانیا چزا ..
بە چاویا چزا ..
لە دوا هەناسەی دۆزەخی ڕەزا
لە کوێرە ڕێگەی هەورازی خزا
سەرەتای وشە
بڕوای پڕ ورشە
ڕەش ئەکرایەوە ..
بۆ ناو گەرووی مەرگ .. بەرئەدرایەوە.

* * *

کاتێك ئەم شارە .. لە باخی ڕووتیا
لە چاوی ماتیا،
گوڵ ئەپرووێنرا ..
چۆلەکە .. مرۆڤـ .. قەلاچۆ ئەکرا
شار وای لێ کرا ..
وای بەسەر هێنرا،
کەچی ئەبینرا،
ژانی چەند ساڵە ..
ئەکرایە پیاڵە،
گوڵاڵە سوورە ئەکرا بەژاڵە
بە ناحەق ناوی کورد و کوردستان
بووبوو بە نیشان
بۆ مۆڵگەی تاوان .

5

ئەستێرە کشا ..
کەچی هێشتاکە، تیشك و پرشنگی
گەلێکی ماوە بە ئێمە بگا.
ڕابەرێکیش مرد .. بە دارا کرا ..
کەچی هێشتاکە، نووسین و دەنگی
گەلێکی ماوە بە ئێمە بگا.
هێشتاکە کەممان هەیە تێ بگا
ڕێگای کورد ئەبێ بەرەو کوێ بڕوا
ئەوەی ئەیزانین ..
ئەمڕۆ ئەیڵێین و بەڵام سبەینێ
لێی پەشیمانین.

* * *

لە جەنگی خەڵکی ترا ئەکوژرێین
لە گۆڕستانی
بێ ناونیشانی
وێرانی خەڵکی ترا ئەنێژرێین
بەڵام بۆ خۆمان ..
هەروا دەستەوسان
لەبەر دوژمنا، ڕائەکەین .. هەڵدێین.

* * *

بۆ شار و گوندی خەڵکی تر ئەگرین

لە داخا یەخە و بەرۆکمان ئەدڕین
بەڵام بۆ خۆمان ..
بۆ شار و دێمان،
سەرچۆپی ئەگرین.

6
هەتاکەی وابین ..؟
هەر لە خەوابین ؟
. . . . . . ؟
. . . . . . ؟

7
ئەبێ ژیلەی بیر وا بورووژێنین
گیانی ڕزیوی پێ ببزووێنین
چەکی خەباتی لێ بکەینە شان
بە خوێن بیســڕین مۆری ناوچەوان
ئەوساکە ناوی گەلێکی زیندوو
ئەبێتە مایە و شانازی مێژوو.

1958
• ڕۆژنامەی هاوکاری،ژمارە (25) 1971.
-—————

ڕێگا

نامە داخراوەکانی دڵ
لە تەوژمی خۆشەویستی لێوی بەفری
تابلۆی شانۆی خۆرهەڵاتی ڕێگاکانا
ئەکرێتەوە
لە کاروانی گەڵاڕێزانی پاییزی گوڵا
لە زستانی سنگی هەورا
هەمان وەرزی نمەی بەهار
بەسەر لووتکە و
قەدپاڵ و نشێوەکانا
ئەڕژێنەوە.
* * *
سێبەری باڵدارێکی بێ پاسەپۆرتی
سەرهەڵگرتوو
بەندەرەکانی زریانی

وەیشوومەی شەوی هەڵتەکان
هەناسەی گەرمی هێلانەی
گەرووی خواروو
بووە ملوانکەی ژیلەمۆ و
لە گەردنی نەرمی وەك لۆکەی خۆی ئاڵان.
* * *
– ئەی باڵەکانی پرشنگی خۆری وشە!
بەستەڵەکی دەمارەکانی بێ دەنگی
جێ مەهێڵن
پەردەکانی پەنجەرەی زامی بێ گرشە،
بە دواتانا .. لاشەی زەوی
وێڵ ئەکێڵن.
* * *
کێ ئەیزانی ؟..
جانتایەکی خۆڵ لێنیشتووی ماندووی ڕێگای
مەڵبەندێکی دووری کەساس ..
ئەگاتە بەردەمی پاسگای تەمی تەکساس
ڕەهێڵەی بارانی خۆری،
تۆزی سەر ڕووی ئەشواتەوە..
گوێزانی برووسکەی دڕی،
دوگمەی سینگی ئەکاتەوە
کێ ئەیزانێ؟؟
* * *
کێ ئەیزانێ ؟..
نینۆکی درێژی ئەوسای مەلای خەتێ
لە دووتوێی ئایەتەکانی ناو قورئانا
سەروچاوی یەزدان ئەڕنێ
هەمان و هەمان پەنجەی تر
نە جارێ .. سێ و چوار جارێ تر
نەخشەی بەهەشتی هەژاران
لەبەردەرگای کۆشکی سپی و
سوور و سەوزی (ڕەشا) ئەدڕی.
* * *
نەوەك هەور،
کە سەرچاوەی خۆی ئەزانی
نەوەك .. ڕاچڵەکینی تەور
کە مەچەك و

بازووی کاوەی خۆی ئەزانێ
نەوەك .. ڕەنگی ئەرخەوانی
گۆڵستانی پێشمەرگەکان،
کە لافاوی
زێی خوێنینی خۆی ئەزانی
نەوەك .. چلەی پرسەی پشکۆی ئاگردانی
دەفتەری ڕێی بێ نەواکان،
کە سروودی
یەکگرتنی خۆی ئەزانێ.
بەڵکو ئێوەش ..
گەورەکانم،
ئەتانزانی.
* * *
ئەتانزانی پەری ئاوات،
لە کەژاوەی دێدارانی ئاوارەوە
نەبێ .. نایەت.
ئەتانزانی .. کەشتی شادی،
لەڕۆخی زامی دەریاوە
نەبێ .. نایەت
ئەتانزانی .. خۆر لە چرکەی
پەلەپیتکەی تفەنگەوە
نەبێ .. نایەت.
ئەتانزانی .. شنەی ئاڵا لەناو ڕۆژنەی
ڕاستبوونەوەی سێدارەوە
نەبێ .. نایەت.
* * *
پێستەرێکی ناوچەوانی هەواڵنامەی
بۆ کۆتایی هاوارێکی ڕووت و برسی
دەنگ و باسی “کۆماری ئیفلاتوون” ی لە:
گالیسکەی هاوین و قژی
بۆ قردێلەی گوڵەگەنمی ئەپرسی.
پەپوولەکانی سەرابی مێمێکی کوێر.
چین چین بەنێو ڕەنگەکانی
تابلۆی ترازیدی پرسا گوزەریان کرد
مەشخەڵی بەرپێی ناسۆریان،
بە موژگانی سروە هەڵکرد.
ئیتر سەرەتای توولەڕێی

بەرەو عیشق دەستی پێ کرد.

1979

• ڕۆڤار، ژمارە (15) 2001.

□□ژمێر و ڕاپە‌ڕین و خە‌می بێ کۆتایی

1

ئاخۆ! .. شتێ
لە‌ دڵی ئاسمانا ماوە‌؟
ئاخۆ! .. شتێ
لە‌ سنگی مێژوودا ماوە‌؟
ئاخۆ! .. شتێ
لە‌ کاروانی مە‌رگا ماوە‌؟
ئاخۆ! .. شتێ
لە‌ ساڵنامە‌ی زوڵما ماوە‌؟
بۆ بەهاری: گە‌ڵاڕێزان
بۆ هاوینی: ڕێژنە‌ و لافاوی خوێن هە‌ڵسان
بۆ تە‌نیایی: منداڵانی ناو کوردستان
ببنە‌ پە‌رژین و پشتیوان.
* * *
ئاسمان! .. بۆ تۆ
سواری کام ئە‌سپی بۆراقی،
ئایین ببین؟
تا بتگە‌ینێ؟
مێژووی زە‌مینی ژان! .. بۆ تۆ
ڕێی کام دایکی
ئیفلاتوونی زایین بگرین؟
تا بتگە‌ینێ؟
کاروانی بیست سە‌دە‌ی هیوا و ڕامان! .. بۆ تۆ
چ پە‌یکە‌رێ بۆ هێرۆشیما و هە‌ڵە‌بجە‌ هە‌ڵببە‌ستین؟
تا بتگە‌ینێ؟
ساڵنامە‌ی سە‌ددامی باوکی،
هیتلە‌ری ژین سووتان! .. بۆ تۆ
سنوورە‌کان کیشوە‌ری مردن ئە‌بڕین
تا بتگە‌ینێ؟

تا بتگە‌ینن و نە‌خشە‌ی کە‌لـلە‌ و دڵت بدڕین
تا فرمێسکی چاوی بە‌رلـین و کە‌ربە‌لا و
کە‌رکووك بسڕین!
ئە‌وسا سروە‌ی
پڕ لە‌ نە‌شئە‌ی
سروودێکی بێ کۆتایی،
ورد ورد بێشکە‌ی
خە‌ونی شایی
باڵە‌فڕێی پە‌ڕە‌سێلکە‌ ڕا ئە‌ژە‌نێ.
* * *
چیمان .. نە‌کرد!
مە‌گە‌ر .. بە‌ دیواری شە‌وی
زووحاکا هە‌ڵنە‌گە‌ڕاین و
بە‌رە‌بە‌یانی نە‌ورۆزمان
بە‌ ئاورنگی سە‌ر ڕوومە‌تی
گوڵاڵە‌ سوورە‌ ئاڵ نە‌کرد.
* * *
چیمان .. نە‌کرد!
مە‌گە‌ر دە‌ستمان
نە‌کردە‌ ملی (سیڤە‌ر) و
ئە‌و لا و ئە‌و لایمان ماچ نە‌کرد.
چیمان .. نە‌کرد!
مە‌گە‌ر بە‌ ڕووی
پە‌شیمانییە‌کە‌ی (لۆزان)دا
شە‌ڕمان نە‌کرد.
* * *
چیمان .. نە‌کرد!
مە‌گە‌ر دە‌ ئامۆژگارییە‌کە‌ی
(ولسن)مان وە‌ك
ئایە‌تێك لە‌ناو قورئانا لە‌بە‌ر نە‌کرد.
* * *
چیمان .. نە‌کرد!
مە‌گە‌ر پێنج ساڵ
بە‌ کۆش، بە دە‌ست،
پشکۆی ڕە‌نگاوڕە‌نگمان
بە‌ پێپیلکە‌ی ئاگری داخا
بۆ تارای بووکی کوردستان

نە‌° .. باڵای
ئاڵای شە‌کاوە‌مان .. نە‌برد.
* * *
چیمان.. نە‌کرد!
مە‌گە‌ر پێڵووی چرای ئە‌ستێرە‌ی شە‌قامی
کۆمارە‌ ساواکە‌ی سا بڵاخمان پێ نە‌کرد.
* * *
چیمان .. نە‌کرد؟
هەموویمان .. کرد!
ئە‌وە‌تا .. هە‌زاران ساڵە‌
گوڵە‌ ژاڵە‌
لە‌ وە‌رزی حە‌زمانا ئە‌ژی و
پێمان ئە‌ڵێ:
(بۆ ئێوە‌ ڕە‌نگم زۆر ئاڵە‌
بۆ دوژمن تامم زۆر تاڵە‌).

2
دڵ .. هە‌ر دڵە‌
یە‌کە و.. ئە‌گە‌رچی چوار بە‌شە‌
کوردستان هە‌ر کوردستانە‌
گە‌رچی چوار کە‌رتی یە‌ك لە‌شە‌
ئا.. لە‌م بە‌شە‌ی
کانی خوارووی هە‌ڵقوڵانا
نە‌° .. لە‌م لە‌شە‌ی
ئە‌نجن بوونی شە‌قاو نانا
ئاخ! کە‌ بانگی
سە‌دان نوێژی
راپە‌ڕینی تێدا نە‌درا
ئاخ! کە‌ مانگی
زیوین ڕێژی
هەزاران مێشکی تیا نە‌پژا.
* * *
ئاخ! شە‌شی ڕە‌شی ئە‌یلوولی سلێمانی
کام ڕە‌شە‌با
کام قوربانی بە‌بێ پە‌روا
لە‌ ئە‌لبوومی بازیانا هە‌ڵیانسانی.
* * *

شاخ! شه‌شی گه‌شی ئه‌یلوولی خۆڕاگرتن
له‌ عێراقا
له‌ ڕووباری دوو چاوی بزه و مه‌راقا
ئه‌رێ چۆن بوویته‌ ئاوێنه‌ی
ڕووی تریفه‌ی
خه‌رمانه‌ی ڕۆژی مانگرتن.
* * *
تۆش! یانزه‌ی ئه‌یلوولی تفه‌نگ
تێشووی گولله‌.
قوڕگی هاوینه‌ تینووه‌که‌ی
ته‌مه‌نی هه‌ڵۆی ناو فه‌رهه‌نگ!
چۆن باڵت گرت!
به: بناری
تارمایی ڕه‌زی گه‌رمیانت
به‌: کڕێوه‌ی
پشتێنی به‌فری کوێستانت
چۆن بۆ که‌شکه‌ڵانی فه‌له‌ك سه‌ریانتخست.
* * *
چیمان .. نه‌کرد؟
ئه‌وه (30) ساڵی ڕه□ به‌قه‌
لیستی خه‌زانی شه‌هیدان
په‌یتا په‌یتا
به‌ بیلبیله‌ی
ناخمانه‌وه‌ هه‌ڵئه‌واسرێ.
* * *
هه‌موویمان .. کرد!
ئه‌وه‌تا (30) ساڵی ده‌قه‌
کوردستانه‌که‌ی چه‌ك له‌ شان
له‌ سه‌نگه‌را..
پێشمه‌رگه‌که‌ی!
گرمه‌ی هه‌ور و برووسکه‌که‌ی
هه‌رگیز .. هه‌رگیز
ئارام ناگرێ.

3
– وا (30) ساڵه‌ دار به‌ڕوومان
به‌رناگرێ.

گوڵئە‌ستێرە‌ی چۆلە‌کە‌مان
هە‌ڵنا فڕێ.
نیگای وێڵی منداڵانمان
لە‌ شە‌پۆلی سۆزی مە‌مکا پێناکە‌نێ.
ئە‌ڵقە‌ڕێزی
شە‌ققە‌ی بە‌ردە‌م دە‌رگاکانمان
نۆتە‌ی گە‌ڵای
ئاوازێکمان بۆ ناچنێ.
– وا (30) ساڵە‌
بە‌ڕێوە‌ین و
ژوان بۆ دیل دائە‌نێین و
ڕۆژژمێری زیندانە‌کان،
پۆڵاڕێژن و
ناکرێنە‌وە‌.
– وا (30) ساڵە‌
ئە‌وە‌ندە‌ ڕوو!
لە‌ناو تابلۆی
حە‌وزی تێزابا قرچاوە‌
لە‌ش وە‌ك ئوردوو هە‌ڵچنراوە‌
وێنە‌ی کە‌س ناسرێتە‌وە‌.
– وا (30) ساڵە‌
لە‌ناو دێڕی
ڕۆمانی هە‌موو شارێکا
لە‌ ئە‌شکە‌وتی
مێشکی هە‌موو شاعیرێکا
وشە‌ وە‌کو
یاریی قە‌ڵا و چاوە‌شارکێ
جارێ سە‌رنیشانە‌ و دیارە‌
جارێ چاوە‌دزێ و جارێ سە‌رە‌تاتکێ
جارێکیتر خۆشاردنە‌وە‌.
گە‌ر تۆ نە‌بای
ئێستا چریکە‌ی ئە‌م دە‌نگە‌
نووزە‌ی گۆڕی
کێلێکی ڕیسوا و سە‌رشۆڕی
نێو دوو لنگی
سوڵتانە‌کە‌ی بە‌غدا ئە‌بوو.
– ئاخ! .. پێشمە‌رگە‌!

گه‌ر تۆ نه‌بای
ئێستاكێ گه‌شه‌ی ئه‌م ڕه□ نگه‌
په‌شته‌ماڵی
به‌ خوێن تاڵی
خوار ناوكی
سه‌رۆكه‌كه‌ی به‌غدا ئه‌بوو.

4
له‌ پڕ چ بارانێ دایكرد؟
گێژه‌لووكه‌ی چ ڕاپه‌ڕینێ هه‌ڵی كرد؟
كۆڵان له‌ خۆیه‌وه‌ هه‌ڵسا
مه‌شخه‌ڵ هه‌ر بۆ خۆی هه‌ڵگیرسا
ئه‌مجاره‌یان
تفه‌نگ به‌خۆی چووه‌ سه‌رشان
جۆگه‌ی هاوار
به‌ ته‌وژم ڕژایه‌ نێو گه‌رووی تینوو
بۆ یه‌كه‌مجار
وڵاتی ترس ئاوا هه‌ڵچوو
تیشكی ئاوێنه‌ی شه‌پۆلی دیجله‌ و فورات
له‌گه‌ڵ له‌نجه‌ی زێ و سیروانا
له‌ ڕه‌وتی بێ وچانیانا
وا له‌ یه‌كتری ئاڵابوون
وات ئه‌زانی به‌ زگێ بوون
یان بوونه‌ته‌ یه‌ك سه‌رچاوه‌ی هیوا و ئاوات.
* * *
به‌ڵام، ئه‌فسووس
كوانێ حه‌یا .. كوانێ ناموس
ئه‌وه‌ دیسان
ڕه‌وه‌ گورگی زامار و هاری به‌عسیان
پاش ڕاونانیان
سمێڵی به‌ڕێز سه‌رۆكیان
وه‌كو كلكیان
شۆڕكرده‌وه‌ بۆ ناو گه‌ڵیان
كه‌وتنه‌وه‌ خۆر سه‌ربڕین
مانگ سه‌ربڕین
له‌ تۆڵه‌ی دۆڕاندنیانا
له‌ كاتی گیانه‌ڵایانا.

زریکه‌یان به‌ردایه‌ سه‌ر هه‌موو لێوێ
گڕیان به‌ردایه‌ گه‌ردنی هه‌موو کێوێ
ده‌ستی حه‌سه‌ن و حوسێنیان
له□ بن بڕی
ئه‌گریجه‌ی خورمای به‌سرایان
هه‌موو ڕنی.
* * *
ئاخ! کوردستانی خۆشه‌ویست
چیکه‌ی تریان به□ تۆ نه‌ڕشت
مه‌گه‌ر ڕك و کینه‌ی ڕه‌شیان
به‌ باروت و خوێن نه‌شێلا و
نه‌یانکرده‌
نێرگزه‌جاڕی ئه‌مساڵی گرانه‌تا و
له‌ بسکی هه‌ڵپڕووزکاوی
دووکه‌ڵاوی
باوه‌ گوڕگوڕ و قه‌ڵای هه‌ولێریان نه‌دا و؟
کردیانه‌ شاپڵیته‌یه‌کی ره‌ش هه‌ڵگیرساو.
* * *
ئه‌وا له‌سه‌ر سنگی خۆما
تارای ڕاپه‌ڕینێکت له□ بۆ ئه‌چنم.
له‌ناو دڵی پڕ هه‌نسکما
نه‌خشه‌ی شیعری کوردستانت بۆ هه‌ڵئه‌گرم.
له‌سه‌ر به‌ردی ناوچه‌وانی زه‌بوونیما
وێنه‌ی تفه‌نگێکی که‌ت بۆ هه‌ڵئه‌که‌نم.
له‌ناو سۆزی ته‌نیاییما
ئاوازی عیشقێکی تازه‌ت بۆ ئه‌ژه‌نم.

5

– ئاخ ..! پێشمه‌رگه‌!
پاش کاره‌سات
له‌گه‌ڵمان به‌!
له‌ناو ئۆردووگای دڵمان به‌!
چه‌ك دامه‌نێ
خۆت ڕاومه‌نێ
له‌مه‌ زیاتر!
چاوی ڕه‌شی قه‌ره‌ هه‌نجیریان هه‌ڵکۆڵی!
توخوا.. له‌ هه‌ڵه‌بجه‌ زیاتر

ئیتر چیتر ماوە‌ بیکە‌ن
مە‌گە‌ر هە‌ر لە‌ پردی دە‌لالی زاخۆوە‌
هەتا دە‌مارە‌کانی نە‌وتی خانە‌قین
خاك و خۆڵی
شیرینیان وە‌ك بێژنگ لێکرد
چە‌ك دامە‌نێ
چاو لێکمە‌نێ
دوێنێ ئە‌وە‌ندە‌یان لێ قە‌ڵاچۆ کردین
نایە‌تە‌ ژمارە‌ و پرسین
بە‌ ملیۆن و
دوو .. سێ ملیۆن
پیر و مناڵانیان بێ سە‌روشوێن کردین
لە‌ ماڵ و حاڵمانیان کردین.
– دە‌سا.. تو خوا ئە‌ی پێشمە‌رگە‌!
کوردستانت
ئیمشە‌و لە‌شی بێ ڕایە‌خە‌..
تکایە‌ گیانتی بۆ ڕاخە‌.

6

دوای هە‌موو ئە‌م بەسەرهاتە‌
کە‌چی تازە‌ وە‌فد ڕێکئە‌خرێ
یە‌ك لە‌ دوای یە‌ك
بۆ لای قە‌سابە‌کە‌ی بە‌غدا
بە‌ڕێ ئە‌کرێ
گوایە‌ نوخشە‌ و نۆبە‌رە‌ی مفاوە‌زاتە‌.
* * *
لێم ببوورە‌!
کوورە‌ گڕی شیعری تووڕە‌!
جارە‌ جارێ
داخی دڵم وا بە‌ ساکاری هە‌ڵڕێژم
ڕستە‌ جریوە‌ شاکارێ
لە‌ زمانی ناو بازاڕا وا بنێژم.
* * *
کونە‌ شاری زە‌ردە‌واڵە‌ و
ڕێچکە‌ی ڕە‌ژوو،
لێت ناترسم!
ئە‌م هە‌ڵوێستە‌م بخنکێنی

وە‌ستا و بە‌ هەرزانی وانە‌ و
قوتابخانە‌ی مژدە‌ی سووتوو،
لێت ناپرسم!
لە‌ (فندق الرشيد)ە‌وە‌ چيم بۆ دێنی.
* * *
خۆتان ئە‌ڕۆن!
چاو بە‌ستە‌ش بن .. هە‌ر شارە‌زان،
بۆيە‌ سە‌رقاڵی هاتوچۆن،
تا لە‌سە‌ر خوانی ئاژانسی
كوشت و بڕ و دە‌نگوباسی
ڕشانەوە‌ی سە‌رۆك بخۆن
تا بە‌ ئابڕووی تكێنراوی
خۆتان زامی سە‌ددام بشۆن.
* * *
لە‌جياتی كێ؟
ئە‌و مناڵە‌ی لە‌ تاوی بێ شيری ئە‌مری
يا ئە‌و دايكە‌ی
تاقانە‌ جگە‌رگۆشە‌كە‌ی
بە‌ دە‌ستی خۆی لە‌ چاڵ ناشت و
پە‌نجە‌يە‌ك نە‌بوو ر ِە□ه□□ە‌ی
خوڕی چاوی بە‌ر پە‌نجە‌رە‌ی
لە‌بۆ بسڕێ.
* * *
لە‌جياتی كێ؟
باوە‌ش ئە‌كە‌ن
بە‌ سە‌رتاپای تاوانێكا و
ئە‌م لا و ئە‌و لای
داڕزاوی بۆگە‌نی سە‌ددام ماچ ئە‌كە‌ن.
* * *
لە‌جياتی كێ؟
مانگێ زياتر لە‌ باوە‌شی
بە‌عسا كڕبوون
نە‌خێر وڕبوون
پێشمان ئە‌ڵێن:
– بە‌ڕێز سە‌رۆك لوتفی هە‌يە‌ –
ئە‌مجارە‌يان
لە‌ جێی حە‌كە‌م

به‌ موهاندسی حوکمی زاتی ناوئه‌برێ.
* * *
له‌جیاتی کێ؟
له‌ جێی قه‌ڵغانی قه‌ڵه‌م و
به‌یته‌ شیعرێ؟
که‌ له‌ داخا سه‌ر و قژی خۆی ئه‌ڕنێ و
هاوار ئه‌کا و ئه‌نهڕێنێ
ئه‌بێ ئێستاکه‌ بنووسرێ.

7
له‌پاش چی؟
گله‌یی له‌ سه‌نگه‌ر ئه‌که‌ن
گله‌یی له‌ خه‌نجه‌ر ئه‌که‌ن
ناوی (شۆڕش)
به‌ – شه‌ڕ – ئه‌به‌ن
ئه‌گه‌نه‌ ئه‌و قه‌ناعه‌ته‌ی
هه‌ر به‌ ئاشتی
نه‌وه‌ك به‌ شه‌ڕ
ئه‌م ئاواته‌ی
کورد سه‌ر ئه‌خه‌ن.
* * *
– شه‌ڕ هه‌ر شه‌ڕه‌
تۆپ و بۆمبای وێرانکه‌ره‌
فڕۆکه‌ی ژه‌هر پڕژینی
خنکێنه‌ره‌
که‌ڵبه‌ و نوخانی دوژمن و
عه‌زیایه‌کی داگیرکه‌ره‌
– به‌ڵام .. شۆڕش
چۆڕاوگه‌که‌ی خوێن و کۆشش،
ته‌نیا لێزمه‌ی
بارانێکی داهێنه‌ره‌
تاکه‌ هه‌گبه‌ی
ڕێ به‌ره‌و لووتکه‌ی سه‌رخه‌ره‌
شۆڕش .. نامه‌ی
گه‌ردوونی ڕزگاریکه‌ره‌
تاقه‌ لانه‌ی
هه‌ڵۆیه‌کی ئه‌شکه‌وتگره‌

لە‌ بۆ ئاشتیش
لە‌نجە‌ باڵی
شین ساماڵی
پۆلە‌ کۆتری ژووررووی هە‌ورە‌.
* * *
خواست و ئامانجە‌کانیشمان
کە‌لوپە‌ل و
هە‌یتو هاواری ناو مە‌زاتخانە‌ نییە‌
خوێن و گۆڕی
هە‌زاران هە‌زار شەهیدی
تێیدا وە‌کو
جاجمە‌شڕی،
قە‌نە‌فە‌ کۆنێ بفرۆشرێ،
یان دووکانی بە‌رگدرووی
ژنانە‌ و پیاوانە‌ نییە‌
جل و بە‌رگی گڕ خڵتانی
کوردستانی
تێیدا وە‌کو
ڕانك و چۆغە‌ و ستارخانی
لە‌م لا قارسکا و
بیداتە‌وە‌ دە‌می ئە‌و لا و
بە‌ مە‌قە‌ستی تیژ دە‌بانی
دە‌رزی و داوی بێ ئامانی
سنوورە‌کانی جە‌ستە‌مان
لە‌ت و کوتکا و
ئە‌وسا ئۆتۆنۆمی خۆیان
بە‌ باڵامانا هە‌ڵکێشێ.

8

لە‌ ئاستی شیعری خە‌مخوارا
قە‌ڵە‌می هە‌نسك ژارا
پە‌ڕە‌ی ڕووی دە‌فتە‌ری کزا
ڕوو لە‌ کام خوا کە‌م بۆ نزا
– بڕۆ بڕۆ…
گوێ مە‌دە‌رە‌ یاساوڵێ، لێت بخوڕێ و داوای شوناسنامە‌ی
دە‌وڵە□ تێکی قە‌حپە‌ت لێ بکا و لێشت بپرسێ:
ناوت چییە‌؟

(ابن العوجە‌) یان (کوردستان)؟
– بڵێَ و بڵێ .. دایکم تە‌نیا منی هە‌بوو،
باوکم لە‌من زیاتر کە‌سی تری نە‌بوو،
هەر منیان بوو
منیشیان ناونا کوردستان.

بە‌هاری 1991

• گۆڤاری ڕێگای ئاشتی و سۆسیالیزم، ژمارە (27) 1991.

-______________

خوێننامەی دڵدارێکی تینوو

(کە ژانی دڵدارەکان، ئەڕژێنە هەژانێکی بێ ئامانی ناو تەمەنی مێژووی پڕ لە ئازاری کوردەوە. ئاسۆی ماچەکانمان بێ پایانتر ئەبێ. ئەو پێشمەرگە دڵدارەی هەڕاج کرا. ئەبێ سەرلەنوێ بە خۆشەویستییەکی تر گۆش بکرێتەوە. تا بە خوێنی شەیداوە لاپەڕەکی ڕەنگین لە داستانی درێژخایەنمان بنووسێتەوە. ئەم جگەرگۆشەیەم لەمانەوە چەکەرەی کرد.)

1
گیانە .. کاتێ چاوی گەشی وشەکانم
لەبەر دەرگای داخراوی شارەکەما
بۆ ترووسکەی چرای سنگی کپکراوی کوردستانم
جۆگەی ئاگری هەڵئەبەست
دوژمنانم ..
دوژمنانی شیعرەکانم
باری خەمیان
لە کۆڵی کاروانی شەوی
چیاکانمان دائەبەست
من ژانی ئەم
چەند دێڕ شیعرەم
بۆ تۆ هەڵبەست.
2
دەرگای چاوی
دیوارەکانم بەجێهێشت
شەپۆلی خوێی دەریای لێوی بزڕکاوی
دڵدارەکانم بەجێهێشت

چرپەی
پەردەی
یادگارێکی ژاکاوی
پەنجەرەکانم بەجێهێشت
بۆ هەوری گڕ
بۆ پەیامی دارستانی شۆڕشی چڕ
بۆ خوێن .. ئاگر
تۆم بەجێهێشت.
3
ڕۆیشتم .. ڕۆیشتم
بەڵام .. چاوی وشەکانم، چ ببینێ؟
((تازە .. کێوی قسەکانمان،
بەرماڵی مزگەوتەکانمان))
بۆمبای هەزار
ساڵی ژاڵەی تەمەنی مێژووی پڕ لە ژار
بە گوێی خۆزگەی
مەم و زینی
باوەشی گەرمی پێشمەرگەی
دڵی سەنگەری خوێنینی
شۆڕشەکەما ..
ئەتەقێنێ.
4
ڕۆیشتم .. ڕۆیشتم
سەرم لەبەر پێی ئێوارەی
بزەی دڵدارێکا کەچ کرد
ئاڵای نوێژێکی پیرۆزم
لەناو چاوی خۆردا هەڵکرد
گیانە .. وتم:
بەڵکو نوێژی
برینڕێژی
سەفەری دوورم گیرابێ
وشەی بەندم بەڕەڵلا بێ
کەچی .. ڕێی خۆر سەری هەڵگرت
باخی سنگم بەری نەگرت.
بەری نەگرت
بەری نەگرت
5

گیانە .. ئاسۆی ماچەکانمان
نازانم بۆ بێ ئاسمانە
پشکۆی نیگای
باڵی ڕێگای
دڵداریمان
بۆ بێ چاوی ئاگردانە
بۆچی هەوری زامەکانمان
بە بێ ڕەهێڵەی بارانە
نامەکانمان ..
بێ گوڵدانە
مەرگی دەنگمان ..
بە بێ پرسە و گۆڕستانە.
6
گیانە .. ئەمڕۆ
من و دڵدارێکی هەر وەك خۆم ڕەنجەڕۆ
باسی مەرگی
دوا گوللەی چەکی گیڤارای
ئەم کوردستانەمان ئەکرد
باسی چرای
ڕێی بێ بەرگی
درەختی شۆڕشمان ئەکرد
کەچی لە ڕووی تۆی بێ ڕەنگا
لە هاژەی دەریای هاواری تۆی بێ دەنگا
بزەی ئاگرینم بینی
وشەی ڕاچەنینم بینی.
7
گیانە .. سنگم
ملیۆنەها .. بۆمبای ڕاچەنینی تیایە
خۆزگەی ناو شیعری گزنگم
ملیۆنەها .. خۆری پێکەنینی تیایە
بەڵام هیچیان
نابن بەو پێشمەرگە مەردەی
لە هەڕاجخانەی ئاشتییا
ئاڵای خوێنی ئەچەقێنێ
نابن بە یەك دێڕ سروودی
نەوەی ئاگر و بارووتی
ئەو سەردەمەی

زامی گولـلـه ئەتەقێنێ.
8
وشەکانمان
بە بێ ئاسمان .. بەبێ خۆرن
ئاخۆ، کەی .. کام چاوی ئاسۆ هەڵیبێنێ؟
داستانیشمان ..
داستانی کۆن و ئێستامان، ئێجگار زۆرن
ئاخۆ، کەی .. کام پاڵەوان بێ وەدیبێنێ؟
9
پرسیارێکە ..
گیانە .. دووکەڵ لە گڕی کرد
ئازارێکە ..
کوژاندنەوەی پشکۆی چاوی
پێشمەرگەیەك
تێکەڵ بە فرمێسکی تەڕی
نەڕەی تۆڵەی سەنگەری کرد.
10
گیانە .. بۆ وەڵام .. بۆ ئەنجام
بەسەر کێوی فەرهەنگی زمانەوانییا هەڵگەڕام
بەناو دەریای ئینسکلۆپیدیای ژیانی
دڵدارانی ترا گەڕام
لە داستانی مەم و زینا
گەڕام .. گەڕام
لە شاری بێ پێکەنینا
گەڕام .. گەڕام
نە خۆم .. نە تۆ
نە نیگای بانگەوازێکی پڕ شکۆ
کەسم نەدی
ئەزانی بۆ کەسم نەدی؟
11
چونکە .. هێشتا، چرای وشەی خۆشەویستی
لای ئێمە هەڵنەگیرساوە.
دەنگی گۆرانیی سەربەستی ..
نەوتراوە.
ئاڵای ئاگر هەڵنەکراوە ..
یەك دێڕ چییە ..
لە باسی دڵداریی ڕاستی ..

نەنووسراوە.
هێشتا چەپکە گوڵێکی سوور،
لەسەر گۆڕی پێشمەرگەیەك..
دانەنراوە.
نەخێر .. هێشتا ئاو نەدراوە
نەنێژراوە
نەچێنراوە.
12
گیانە .. کاتێ، چەپکە گوڵی ڕەنگاوڕەنگت پێشکەش ئەکەم
گۆڕستانی شەهیدانم ببێتە باخێکی بەرین
کاتێ شیعرت پیا هەڵئەدەم
وشەکانم لەگەڵ تەقەی گوللەی پێشمەرگەدا بژین ..
ئەوسا .. گیانە، ماچت ئەکەم
لە دێڕێکا .. هەزاران جار
باست ئەکەم
ماچت ئەکەم.

• ڕۆژنامەی هاوکاری، ژمارە (تایبەت) 1972.

لە خولیای داستانی مەرگی زەردەشتدا
کام سەرەتای ناونیشانی تاڵ و تفتی
مەرگی متی
ئەو چیرۆکانە باس خەم
کە مەلۆتکەی ناو بێشکەی خەم
لە دەسرازەی پەڕەی مێژووی شارەکانا
لە ئاوێنەی ئاسۆی تەمەنی سەیوانا
بە فرمێسکی هێشتا کزری
ناو داستانی ون و بزری
کارەساتی کوشتنی زەردەشتا نووسی
نووسی .. بەڵام، بۆچی چاوێ
لەرەی سێبەر .. یا هەتاوێ
هەتا خەونی پەپوولەی وشەش نەیپرسی
بۆ کێ .. نووسرا
خوڕەی ژانی ئەم ڕووبارە
جێگەی خوێنی ئەم بەهارە
بۆ کوێ ئەڕوا.
***

ناخمان ..
كوردستانی چاو پڕ زاخمان
بۆ سەرەتا
بۆ سەرەتا
هەموو ڕۆژێ
دڵی مەردێك
خۆشەویستێك
نەº .. درەختێك
تۆوی چەكێك
لە كێڵگەی زامی تینوومانا ئەنێژێ.
***
یەكەم وشە .. نەº، سەرەتا
كە زەردەشت بوو بۆچی كوژرا
دوابەدوای ئەو
مێرانەی خەو
لە لاشەمان ورووژێنرا
گۆڕمان .. ناخمان پڕ لە زەرنیخی لم كرا
كەچی تازە .. دوای تەمەنێكی هێجگار كۆن
ئەیانەوێ .. ناوی زەردەشت
چاوی زەردەشت
بە بەهەشتی بەڵێنی دۆزەخیان بشۆن.
***
دوا هەناسەی
نركە و نەڕی
ناو چیرۆكی بێشكەی مەرگی
ترووسكەی خۆری سەر سنگی
پێشمەرگەیەك .. سەرەتایە
سەرەتایە ..
بۆ ئەو ڕێیەی
نەك زەردەشتێ .. بەڵكو هەزار
بۆ یەك وشە .. بۆ یەك هاوار
بەرگی خوێنیان لە بەرایە.
***
ئەی نەوەی دە ساڵەی گوللە
ناوی زەردەشتتان خۆش بوێ
گڕتان بوێ
بیر و ڕێگا .. چەكی سەركەوتنتان بوێ

بۆ سەرەتا
پردی خوێن و بیر هەڵبەستن
بۆ سەرەتا
پشکۆی وشەی چەك هە□□ژن.

• گۆڤاری نووسەری کورد، ژمارە (5) 1972.

بەشێکی تر لە گاتا

کاتێ لەگەڵ هەڵوەرینی
گۆپکە و گەڵای ئاگرینی
دوا هەناسەی ..
ئەرخەوانا
نە° .. لەناو تۆف و ڕەهێڵەی
دۆزەخی سنگی خەزانا
وەکو چڵە گیایەك هەڵچووم
ئێوە هەبوون.
کاتێ لە ناو مناڵدانی
ئاوسێنراوی پڕ لەژانی
چیاکانا
لەدایکبووم ..
ئێوە هەبوون.
لەگەڵ زامی ..
وشەی ناو دێڕی هەڵبەستا
ئێوە هەبوون.
لەگەڵ مردنی ناکامی ..
خۆشەویستا
ئێوە هەبوون.
لە گۆرانیی بێ ئەنجامی ..
سووتانی نامەی مەبەستا
ئێوە هەبوون.
***
ئێوە هەبوون ..
بەڵام هەنگاوی ڕێی وێڵ بوون
بارانێك بوون .. بەڵام بێ ڕەنگ
گریانێك بوون .. بەڵام بێ دەنگ

کاروانێك بوون .. بە بێ پێشەنگ
لەشكرێك بوون .. بەڵام بێ جەنگ
***
کاتێ هاتم ..
تووڕ درامە .. ژێر سێبەری
ڕشانەوەی پەل هاویشتووی
سیپارەی چڵك لێ نیشتووی
بانگ و دەنگی مەرگەوەڕی
تەمەنی درێژتانەوە ..
کاتێ هاتم ..
لوول درامە .. گێژەڵووکەی
زەڕنیخی جادوو ئەفسانەی
مێردەزمەی
ئەو قسانەی .. ئەو ئەڵقانەی
ئەکرایە گوێ و ملتانەوە.
***
هاتم .. دەریای
ئاگرینم بۆ هەژاندن
هاتم .. سەرمای
بیر تەزێنم بۆ بەزاندن
ئەهریمەنم بۆ خنکاندن
گیانی مەزدەم بۆ خوڵقاندن
بە خوێنی بیر ..
دێراوی دێڕی ئاوێستام
بۆ هەڵبەستن ..
ئاڵای بڕوام ..
بۆ هەڵکردن ..
پشکۆی وشەم .. بۆ هەڵڕشتن
ڕەنگی:
گوڵی گڕپژێنی
نەورۆزی تازەم بۆ ڕشتن
دەنگی:
شۆڕشی خوێنینی
کوردستانی نوێم بۆ وتن.
***
من ئەو دەنگەم
لەگەڵ گرمەی .. هەوری ژانی

گریانی چاوی زستانی
شارەکانا ..
بە خوڕ باریم
بە خوڕ باریم
وەکو .. ئاگر، بەڕووتانا
بە چاوتانا
بە خوڕ باریم
من ئەو دەنگەم ..
لە سووتانا،
لە گریانا ..
ئاڵای خۆر و گوڵەگەنم
ئەکەم بە بەر کوردستانا
من ئەو ڕەنگەم ..
لە وێنەی مێژووی کاڵتانا
لە چرپەی تفت و تاڵتانا
مۆری خوێن و پەڵەی ئاگر
ئەنێم بە ڕووی ئاسۆتانا
من ئەو جەنگەم ..
لە گوللەی پێشمەرگەمانا
گۆرانی زەردەشتی ئەمڕۆ ..
ئەکەم بە گوێی مردووتانا
ئەو پێشەنگەم ..
لە کاروانی پڕ سوێتانا
لە بینایی پڕ خوێتانا
زاری زەنگ و چاوی کانیی
ئەچێنم لە بەرپێتانا.
***
براکانم دەنگی شۆڕش
تەقەی ناو سەنگەری ئەوێ
براکانم .. زاری شۆڕش
نەڕەی تۆقێنەری ئەوێ
براکانم .. چاوی شۆڕش
تۆڵەی سووتێنەری ئەوێ
براکانم .. شۆڕش، شۆڕش
بەڵێ شۆڕش
بازووی ڕووخێنەری ئەوێ
بیری نوێی ڕەهبەری ئەوێ.

***
براکانم .. لەگەڵمابن
لە هەموو بستێکی گۆی
کوردستانا .. لەگەڵمابن
دۆزەخ داخەن
ڕێگای خوێن و ژیلە ڕاخەن
چرۆ بگرن
پشکۆ بگرن
ژەنگی تاوانی سەرلاشەی
ئەم وڵاتە ..
بە خوێن بسڕن ..
جارێکی تر .. ((با هەڵمژین هەناسەی شەهیدەکانمان))
جارێکی تر .. ((با ببیستین گۆرانیی پێشمەرگەکانمان))
لەگەڵمابن ..
لە خەمناکی شارەکانا
لەگەڵمابن ..
لە گریانی مناڵانا ..
لەگەڵمابن ..
لە هەنگاوا .. لەگەڵمابن
لە شاڵاوا لەگەڵمابن
لەگەڵمابن ..
لەگەڵمابن ..
بۆ پێشوازی مەزدەی ژیان
لەگەڵمابن ..
بۆ بەهاری نوێی کوردستان
لەگەڵمابن ..
لەگەڵمابن .. لە گەڵمابن.

• ڕۆژنامەی هاوکاری، ژمارە (34) 1971.

یاد و یاقووت و نەهەنگ

1
تا دوێنێ بوو ..
نەورۆزەکەی شاری هیوا
بەهارێکی پڕ لە سۆ بوو ..

گوڵی وشەی تیا ئەپروا
***
دەروونی یاد .. بێ کڵپە بوو
سنگی وتە .. بێ چرپە بوو
ئاسمانی بیر .. ڕەشی تێر بوو
چاوی تۆڵە .. هێشتا کوێر بوو
***
تا دوێنێ بوو ..
شاری نوستوو ..
هەر خامۆش بوو،
گۆڕستانی بیرەوەچوو
فەرامۆش بوو
***
ئەشکەوتی چۆڵ،
درەختێکی بێ چرۆ بوو ..
ئاگردانی پڕ خوێن و خۆڵ،
بێ پشکۆ بوو.
***
تا دوێنێ بوو ..
چەکی خەبات،
هێشتا متی ناو سەنگەر بوو
هیوا و ئاوات،
هەتاوێکی بێ سێبەر بوو
***
کاروان وێڵ بوو..
چاوەڕوانی
پێشەنگێکی قارەمانی
مەرد و قەڵای دوژمن کێڵ بوو
2
لە ئاسۆی بێ پێکەنینا
لەگەڵ زەردەی ئاوارەیی..
ژەنگی تاڵی خۆرنشینا
لە ئاسمانی ماتەمینا
لە دوا چرپەی وشەی وێڵی
ئەستێرەی شەوگاری ژینا
لێوی خۆری خنکاوی خوێ
کەوتە بزەی ئاورنگ ڕشتن

کاروانەکەی جێماوی ڕێ
کەوتەوە بەستە و ڕۆیشتن
***
لە پڕووشەی گەردەلوولا
لە گێژاوی ..
ڕەنگزەرد و هەڵبزڕکاوی
ڕۆژانی ڕەشی ئەیلوولا
دەنگی ڕاچەنین و هەڵمەت
چەکی بڕوای دا بە میللەت
***
باخی زەردی ئەیلوولی ڕووت
بە پەڵەی ئاگر و باروت
گوڵاڵەی هیوای شۆڕشی
نەتەوەی کوردی تیا پشکووت
3
ئەیلوول هات و ساڵ بەسەر چوو
گڕی کپە و ڕق بێ پشوو
دارستانی..
بێ جریوەی کوردستانی
ئەکرد بە زووخاڵ و ڕەژوو..
بەڵام ئەو بڕوایەی وەکو
شاڵاوی ئاگر و پووشوو،
لە سەنگەرا ..
لە ئەشکەوتا ..
لە هەڵمەتا ..
لە پژانی مێشك و سەرا
لە شەونخوونی ڕابەرا
بە ڕووی دوژمنا هەڵئەچوو
بەجۆشتر بوو .. لەناو نەچوو
.. لەناو نەچوو
4
ئەی کوردستانی پێشمەرگە ..
ڕاستە دڵی چیاکانت،
چاوی گەشی مناڵانت ..
ئەمساڵ پڕ شایی و ئاهەنگە
بەڵام .. قسە، هێشتا .. ڕەنگە
خواست و مەرام ..

یاقووتێکی شەوچراخی
ناو گەرووی تاری نەهەنگە.

1971

• گۆڤاری ڕوانگە، ژمارە (1) 1971.

-———————

پرسیار بۆ هاتنی گۆدۆ

1

بۆچی؟ ئەبێ .. هەموو جارێ
گشت بەهارێ
ساڵ .. لە دوای ساڵ،
((ساڵی خۆڵەمێش و زووخاڵ))
لەسای بەڕۆچکەی ید□کا ..
((یادێك بێ باڵ))
خۆری تەزیو
بکەین بەسنگی مێژووا
نە° .. لەناو گەرووی زامێکا ..
((زامێکی تاڵ))
بەستەی ڕزیو
بکەین بەگیانی مردووا.
؟؟؟
بۆچی؟ ئەبێ .. کاسەسەری
شەق کراوی
ژێر ئەرخەوانی بێ بەری
بەخوێن تەڕی
تەمەنی خۆزگەی وێڵ بوومان
لەچەرخی تازەی بیستەما
بۆ سێبەری ..
گیانی زەردەشتی کوژراومان
بۆ ئاوێستای هەڵواسراوی
ناوخۆری ئاڵای سووتاوی
ئاسمانی بێ سەروشوێنمان
بێتە سەما
؟؟؟

2
هاوڕێکانم!
بەهاری ئەم کوردستانە
هێشتا تینووی کانییەکە
نەتەقیوە.
دەنگی ژانی ئەم شارانە
چاوەڕێی گۆرانییەکە
هێشتا کاروانی قوربانی
دێڕەکانی..
نەچنیوە.
؟؟؟
3
هاوڕێکانم!
پرسیارمان هەزار و یەك
کوردستانمان
چاوەڕوانی گۆدۆیەکە
چاوەڕوانی مەزدەیەکە
چاوەڕوانی گوللەیەکە
سنگی ڕێگای ئاسمانی ون
هەڵتەکێنێ ..
ڕاست کاتەوە
پەیکەری (ڕاستیی) سەروبن
؟؟؟
4
هاوڕێکانم!
هاتنی گۆدۆی هاوڕێمان
بیری ئەوێ
خوێنی ئەوێ
وتە و کرداری نوێی ئەوێ
قوربانیی (کاروانی وشەی ڕاچەنیو)ی
ئەمڕۆی ئەوێ
شیکردنەوەی (کڵافەیەك
ژانی تووڕە)ی ئێمەی ئەوێ
(ڕۆژژمێری) سووتێنراوی
ئازاری (پێشمەرگە)ی ئەوێ
هەڵهاتنی (خۆرێکی یاخیبووی ئەوێ)
تەڵەی زامی

گیڤارای نوێی .. نەك كوردستان
نەك بۆلیڤیا .. هەموو جیهان
بەڵكو جیهانی نوێی ئەوێ

• گۆڤاری ڕوانگە، ژمارە (2) 1971.

ژانی ڕێژانی هێنراوە

هاتووم . چەپكێ وشەی ئاگر
لەسەر گۆڕی شیعر دانێم
هاتووم .. بڵێم:
باوەگوڕ گوڕ
كوانێ ئاڵا؟
كوانێ شیعر؟
***
هاتووم، لەناو شیعرەكانی شێخ ڕەزادا
یاخیبوونی وشە فێربم
لەناو جێگەی هەنسكی گاورباغیدا
لەخوێن تێربم
هاتووم.. لەبەر خۆری چلەی
شۆڕیجەدا،
لەبەر وشەی
سووتاندنی تاڵ تاڵ شارای ئەگریجەدا
كوێر بم.. كوێربم
نەخێر .. هاتووم شیعر فێربم
***
هاتووم .. لەناو زەردەخەنەی
تەرمی شەهیدەكانمانا
بۆ پێغەمبەرێ بگەڕێم
لەناو پرسەی
دەنگی تفەنگەكانمانا
بۆ هەڵچوونی خوێنی سەنگەرێ بگەڕێم
لەناو خورپەی
دڵی ئاهەنگەكانمانا
بۆ هاواری گوللەی ڕابەرێ بگەڕێم
هاتووم .. هاتووم

بـۆ یەك چرۆی چڵی ئاگر
بـۆ دێڕە شیعرێ بگەڕێم
***
ئەی شاری ژان!
شاری شیعری گڕی گریان
هاتووم .. بەدوای کەللەسەری
شەهیدێکتا وێڵم .. ونە
بەدوای کاڵانی خەنجەری
بڕوایەکتا وێڵم ..ونە
بەدوای هەناسەی سواڵکەری
بەرماڵێکتا وێڵم .. ونە
بەدوای گۆڕی بێ چەپەری
دڵدارێکتا وێڵم . ونە
بەدوای ناوی بێ پەیکەری
شاعیرێکتا وێڵم .. ونە
***
هاتووم .. هەستم
بدەمە دەست مناڵەکانی ئەم شارە
هاتووم .. تفەنگی هەڵبەستم
بدەمە دەست پێشمەرگەکانی ئەم شارە
هاتووم .. شیعرم
لە باخی گڕ تێ بەربوودا
لە گۆڕستانی زیندوودا
دوا لاپەڕەو دێڕی بدڕم
***
هاتووم .. بڵێم
شیعر .. هەڵسانی شەقامە
هاتووم .. بڵێم
شیعر .. تەقینەوەی زامە
شیعر .. مەرگی پێغەمبەرە
شیعر .. گۆرانی سەنگەرە
شیعر .. هەنگاوی بەجەرگی
بەرەو سێدارەی ڕابەرە
شیعر .. ڕێگاو ئەنجامێکی
بەخوێن تەڕە.
***
هاتووم .. لەناو باخی سنگی خۆزگەتانا

بست بست تۆوی بۆمبای شۆڕش دابچێنم
یەك یەك لە مێشك و دڵتانا
لە گیانتانا
لەپرسەی بێ گریانتانا
شەهیدەکانتان هەڵسێنم
هاتووم .. دەروازەی گەورەی شار
ڕاوەشێنم ..
بنەڕێنم .. هەموو ڕۆژێ
زامی گەلێ ساڕێژ ئەبێ
بنەڕێنم .. ئەی بۆچی کورد
بەڵێ .. ئەی شاری ژان، بەڵێ .. ئەی بۆچی کورد
ئاڵای هەتاوی کەژاوەی
بووکی ڕزگاری هەڵنەکرد؟
***
ئەزانن بۆ؟ .. چونکە هێشتا ؟
بۆمبای شۆڕش
وا لەمشتا
چونکە .. ڕێگا
بۆ ئەستێرە
لەلای ئێمە هێشتا کوێرە
چونکە هێشتا ئەبێ شاعیر هەڵبواسرێ
ناوی مارکس .. خۆبەکوشتدانی گیڤارا
لەیادداشتی
پێشمەرگەیەکا نەنووسرێ
***
شۆڕش لەلای نەوەی ئەم سەردەمە .. خوایە
سەرەتایە
لەدایکبوونی بڕوایە
هەڵگیرساندنی چرایە
بەخوێن سەندنی هیوایە
بەرزکردنەوەی ئاڵایە ..
***
بەڵام، کوا .. خوا؟
کوا .. سەرەتا؟
کوانێ .. بڕوا؟
کوانێ .. چرا؟
کوانێ .. هیوا؟

کوانێ .. ئاڵا؟
***
ئەی چاوی نۆ ساڵەی خۆری ئاواتی کورد
مژدەی نیگای سەرفرازیمان لێت ئەوێ.
ئەی دڵی چوار لەتکراوی خەباتی کورد
چەپکە ئاڵای سەربەخۆییمان لێت ئەوێ.
ئەی بارانی گڕ و خوێنی سەنگەری کورد
سێبەری باخی قوریانیمان لێت ئەوێ.
ئەی تفەنگی بیر و دەنگی ڕابەری کورد
کوردستان و مرۆڤی کوردمان لێت ئەوێ.
رقی ڕەهێڵە و شۆڕشی تۆمان ئەوێ.
لەخۆمانا
دێڕ دێڕ لە شیعرەکانمانا
تۆمان ئەوێ.
وەك چۆن .. شۆڕش پەڕەی خوێنی
لافاوێکی سووری ئەوێ
ئێمەش ئاوا .. تۆمان ئەوێ.
***
ئەمانەوێ ..
سێدارەکانی ئەم شارە
ببنە تفەنگ
شەهیدەکانی ئەم شارە
ببنە شیعر .. ببن بەدەنگ
ئەمانەوێ
وشەی مەنگی تابلۆی بێ ڕەنگ
ببێتە زەنگ
ئەمانەوێ باوە گوڕگوڕ
بمانداتێ ئاڵا و .. شیعر

• گۆڤاری ڕوانگە، ژمارە (3) 1971.

-———

سووتان لە ئاهەنگی ئاشتییا

خنکاین .. خنکاین،
لە دووکەڵی بوخوردی درۆی ئاشتییا
برژاین .. برژاین،

لە دۆزەخی بەهەشتی پڕ سوێی ئاشتییا
کوژراین .. کوژراین،
لەژێر گەڵا زەیتوونی بێ بۆی ئاشتییا
ڕزاین .. ڕزاین،
لەناو کۆشکی وەك زیندانی نوێی ئاشتییا
***
پەنجەرەکان .. بکەنەوە،
با هەڵمژین..
هەناسەی شەهیدەکانمان..
دەروازەکان .. بکەنەوە،
با ببیسین..
گۆرانی پێشمەرگەکانمان..
چاوی تفەنگ..
زبانی دەنگ،
هەڵبێننەوە ..
شاری گریاو..
ژیرکەنەوە..
باڵ بە کۆتری سەربڕ□او،
بگرنەوە..
لە سەنگەرا..
لە سروودی تەواو نەبوونی جەنگاوەرا..
داستانی تەمەنی ئاشتی،
ئاشتی ڕاستی..
بنووسنەوە.

• ڕۆژنامەی هاوکاری، ژمارە (3) 1971.

سەرەتای داستانێکی ونبوو

دەمێکە پرچی زەردی تیشکی خۆر،
بۆ بووکی ناسۆر
ئەهۆنینەوە.
لە خەرمانەی مانگ،
لە چرپە و لە بانگ،
لە لێڵیی گۆمی چاوی بێ برژانگ.
وردە زەرکەفتی وشەی جۆراوجۆر،

لە سوور هەتا مۆر
خڕ ئەکەینەوە.
لە چاوی ماتی
گەڵاڕێزانی پایزی زەردا،
گوڵی ئاواتی،
نەزۆك ئەنێژین.
لەناو دێراوی زووخاو و دەردا،
تۆوی پووچەڵی خۆزگە ئەڕێژین.
كڵافەی کلووی
بۆ سووتان تینووی،
بەفری ئازاری بیرتەزینی سڕ
بەمەكۆی خەیاڵ
خەیاڵێکی تاڵ،
ئەکەینە شارا و دەستەنەی ئاگر.
***
دەمێکە ڕۆنی
سەرتوێژی وێنەی بێ ڕەنگ و بۆنی،
ناو داستانی كۆن ئەلێسینەوە.
خەم لە دەلاقەی زامی بەسوێدا
لە چاڵی چاوی پڕ خۆڵ و خوێدا
ئەتوێنینەوە.
دەنگ لە گەرداوی شەوی دووکەڵا
لەناو ئاوازی بێ پەل و چڵا
ئەپێچینەوە.
لە كۆی زووخاڵی دۆزەخی سووریی
هاوینی ڕەشا
گەردانەی تۆفی خەمی ناسۆری
ئەکەین بە سنگی هەتاوی گەشا.
***
دەمێکە نەڕەی کەللەسەری گۆڕ،
لەناو چیرۆکی
بێ ناوەرۆکی
بەبێ بارانی
مێژووی خەزانی
ژێر تیشکی کزی مەشخەڵی چاوشۆڕ،
ئەخوێنینەوە.
هەزار جەنگاوەر

گەشترین باوەڕ
بۆ یەك بەڵێنی درۆی خوێنەخۆر،
ئەگۆڕینەوە.
بەدەیان پەیکەر
شەهید و ڕابەر
بەفرمێسکی پڕ چڵپاوی ناتۆر،
ئەشۆرینەوە.
***
دەمێکە هەین و! بەڵام، هەر نەبووین
دەمێکە زیندووین، بەڵام هەر مردووین
دەمێکە بێخواین،
بێ بیر و بڕواین.
ڕێبواری ڕێگای بێ ناونیشانین
بێ گۆڕستانین
بێ کوردستانین
کوا ؟ کەی ئەبینە خاوەن گۆڕستان
خاوەنی کوردستان؟

• ڕۆژنامەی هاوکاری، ژمارە (52) 1971.

خۆشەویستییەکی شێتانە

گیانە.. نەمویست
بەم چەند دێڕە ..
لاڵ و کوێرە،
بڵێم : تۆم ویست
چونکە هەرچی .. وزە و توانای
شیعرە هەمە.
هەڵیڕێژم .. بۆتی بڵێم
هێشتا کەمە.
ڕەنگە نەغمەی شیعروتن
تەواوببێ.
ساز و دەنگی پیاهەڵوتن
تەواو ببێ.
گوڵ هەڵوەرێ
هوزار بمرێ.

بەڵام هەتا ڕووی تەبیعەت
وا واڵا بێ
هەرگیز.. هەرگیز.. جوانیی ئافرەت
تەواو نابێ.
***
وەك شاعیرێك .. شیعرەكانم
هەر بەموێكی خۆم نازانم
بەڵام، وەك دڵدارێك كە هەم
وا تێ ئەگەم:
هەر جوانیی ئافرەت پەرستم
هەر بۆ ئەویش: خۆشەویستم.
***
من ئەمەوێ.. هەروەكو شێت
ڕێبگرم لێت..
هەرچیم بوێ
داوای كەم لێت.
من ئەمەوێ گوێی ئاگر
لەجیاتی زێڕی سارد و سڕ
بكەم بە قژی ژاكاوتا
بە بەرێكی وەك هەتاوتا
***
وەك ڕێبوارێ ..
بست بست دونیای جوانت پەی كەم
وەك باڵدارێ..
ئاسمانی پەنهانیت تەی كەم
وەكو شێتێ خۆشەویست بم.
وەكو شێتێ تۆ پەرست بم.

• ڕۆژنامەی هاوكاری، ژمارە (13) 1971.

تیشكی چاو

كە چاو هەڵدێ..
شەقامی شار .. ئاوێنە بۆ نەوبووكی پەیام هەڵئەگرێ
مێژوو .. بێشكەی كۆرپەی لەدایكبووی خێری هاواری
ئاب .. ڕائەژەنێ

((سوار .. سۆراخی کانیی گەرووی خۆشەویستی
ڕێگا ئەکا
ڕێگا .. تارای گێژەڵووکەی ئاگر و خوێن
بە باڵای کاروانی شنەی سەرەتای هەڵچوونا ئەکا))
کە ژان ئەزێ ..
زەردەی هەنسکی چوار چرا .. تاڤگەی بزە لە ڕووباری
لێوی وشکا باڵ پێ ئەگرێ.
کە مەزدەی ناو ئاوێستای بانگی مەهاباد هەڵئەواسێ
ئاڵای پەلکەزێڕینەی شۆڕش لە ئاسۆی پایتەختی
شەودا هەڵئەگرێ.
((شەپۆلی کوللەی درەوی گوڵەگەنم .. شەوبۆی
گێرانی ئاو ئەدا
زامی ڕێگای ساڕێژ نەبووی یەك پرسیاری
(سمکۆ) و (قازی)ی .. ئەسپی باوبۆرانی تیشکی چاوی
(بارزانی) تاو ئەدا)).
* نەم ناسیوی؟
ـ ڕێگام ..
ڕێبوارەکانم .. ئەستێرەن
چیام ..
بنارەکانم .. هەناسەی ناو سینەی گوڵاڵە سوورەن
* نەم ناسیوی؟
بەرەو کام قووڵایی سروەی سینە ئەڕۆی
لە ژێر کام تاڤگەی ئاگرا چاوی بەڵێنەکان ئەشۆی
ـ سەنگەرێکم ..
گوللەکانم .. بارانی هەور و برووسکەن.
چەپەرێکم ..
باخەوانی گوڵاڵەکانم پێشمەرگەن
((ڕێگاکانی زەنگ لەخەوا
مژدەی کاروانی شەفەقی: بەتەنیا ڕەنگیان ئەدا
بە تەنیا دەنگیان ئەدا
بەتەنیا ناوێکیان ئەدا))
1970

• لە 12/12/ 1998دا، ئەم شیعرەم بەدەستنووس لە (مەحموود زامدار) وەرگرتووە.

تەمەنی دە ساڵەی دێڕێك

چەپڵە ڕێزان
نمەی چاوی ئاسمانێکی پڕ لە گریان
بەسەر یادی ڕاچەنینی شارەکەما
ئەبارێنن.
دروشمە بەخوێن تەڵخەکان
سەرەنێزەی مەدالیای بەهرەی تاوان
بە بەرۆکی قارەمانی مێژووەکەما
ئەچەقێنن.
سروودی سەروەختی زاری ڕیاکاران
وەکو سنگی زبری هەوری ڕەشی زستان
نیگای چاوی ئەستێرە لە وەرزی خەما
ئەپروێنن.
ڕۆژنامەکان
کامیرا چاوچنۆکەکان
میکرۆفۆنی وتاربێژە درۆزنەکان
هەموو ڕۆژێ .. لە فەرهەنگی
ناو و دەنگی
دلێرانەی شۆڕشەکەما
باڵی وشە
زاری وتە
ئەقرتێنن.
***
وا دە ساڵە چاوی .. هیوا
گڕ ئەڕێژێ
وا دە ساڵە .. چەکی بڕوا
تۆوی خۆزگە
لەناو زامی
سەنگەرەکانا ئەنێژێ.
وا دە ساڵە. گۆڕستانی سنگی کپمان
داستانی شەهید ئەنێژێ
هەتا ساوای سەر بێشکەشمان
ژەکی خەم و ژان ئەچێژێ.
***
خەونی شاری حوزەیرانمان
کەی کەژاوەی گڕو خوێنی بەڕێ ئەکرێ

جارێکی تر .. شەهیدانمان
کەی پێ ئەگرێ
کفن ئەدڕێ
ڕائەپەڕێ؟
***
مناڵێکی لەدایکبووی قریشکەی قووڵگی خنکێنراو
لە پێشمەرگەیەکی پرسی
کەی هەنسکی،
دە ساڵەی دایکم بەر ئەگرێ؟
***
تفەنگ گریا:
((وا دە ساڵە .. خەرمانی خوێنمان شەن ئەکەن))
هەزاران چاوی زەنگ گریا:
((وا دە ساڵە .. کانیی وشەمان بێگەن ئەکەن))
***
پێشمەرگەیەك لە شاعیرێکی نوێی پرسی
کەی شیعرێکم بۆ ئەنووسی
پشکۆی ئاگردانی زامم هەڵگیرسێنێ
لەشکری خەم بورووژێنێ؟
***
هاژەی یادی دە ساڵەی شاعیر .. چرپانی!
جارێ .. ئەمساڵ .. هێنراوەکانم ئەدڕێنم
چونکە زاری وشەکانی
بێ گوللەیە..
بێ گوللەیە.
چونکە سنگی دێڕەکانی
بێ نەڕەیە ..
بێ نرکەیە.
***
چاومان
چاومان، هەموو ڕۆژێ بەدوای ڕێگای ژانی
کوردستانی
لەتکراودا .. هەنگاو ئەنێ
ناومان
هەموو ڕۆژێ لەسای شین و قوڵ پێوانی
هەتیوانی
بێ ناونیشانا .. خۆی ئەڵنی.

***

دڵداره‌که‌م .. دوای خوێندنه‌وه‌ی .. ئامۆژگاری
((سێبه‌ری ته‌رمی مردووان به‌خوێن بشۆن))
((سه‌رههڵگرن .. بڕۆن.. بڕۆن))

***

دڵداره‌که‌م .. دوای خوێندنه‌وه‌ی ئامۆژگاری
ڕێکخه‌ری شار ..
وتی بۆ کوێ .. سه‌ر ههڵگرم؟
قووڕگی کام نه‌هه‌نگی تاری
ده‌ریای شه‌وگار
به سه‌وڵی پرچم ههڵبدڕم.

***

مه‌لا بانگان .. هێشتا دووکهڵ
له ئاسۆدا گرێی ئه‌دا داوی مه‌تهڵ
تارمایی شۆڕه‌سوارێکی باڵا ئاگر.
له‌ناو دۆزه‌خی هه‌زاران پرسیاری کوێرا خۆڕاگر
شریخه‌ی قامچی وه‌شانی
وه‌ك گۆرانی
ئه‌یوت .. سه‌رههڵگرن.. بڕۆن
جارێکی تر .. سه‌نگه‌ر به‌خوێن .. به‌گڕ.. بشۆن.

• ڕۆژنامه‌ی هاوکاری، ژماره (40) 1971.

-――――――――

ته‌مه‌نی خه‌م

ئه‌ی گۆرانیی ژاکێنراوی،
سه‌ر لێوی خه‌م!
یادگاری بێ هه‌تاوی،
مێژووی ماته‌م !
ئه‌ی سروه‌ی بای کشوماتی،
به‌هاری زیز ..
ئه‌ی فرمێسکی بێ ئاواتی،
چاوی پاییز.
نه شه‌و.
نه خه‌و.
نه ده‌ریای به‌رینی بێ بن
نه کێوی به‌رزی که‌ش گه‌ردن

یەك تۆز چییە نەیانتوانی
ژیلەی کپی ئاگردانی،
نهێنی بوونتان بماڵن
بە ئاگر بێ .
بە بەفر بێ.
ڕاتان ماڵن .
***
تەمەنی خەم
وەك خۆر ئاسمانی ژین ئەبڕێ..
کەی ئەم بوو بەدووکەڵ و تەم،
ئەویش ئەمرێ!
***
یان ئەبێ خەم
تاسەر .. سەرجەم،
کێوی قورسی سەر سنگمان بێ
ماکی وێڵیی ژیانمان بێ
یاخود ئەبێ..
بیر راپەڕێ،
خوێن گڕ بگرێ.
لە دۆزەخا
لە زەویی بیستەمین چەرخا
تۆفانێکی وەها هەڵسێ
نەك هەر زەوی ..
تا ئاسمانیش نەخەلەسێ!

• ڕۆژنامەی هاوکاری، ژمارە (31) 1970.

نەورۆز دێنم

ـ لە نەورۆزا .. دێمەوە ناوتان!
(دەنگی بەسۆزی ئەم گۆرانییە دای لە شەقەی باڵ و بەرەو ئاسمانی بەرین کشا..)
ـ ئەڵێم .. بەدوای چاوی پڕ نێرگزی بەهاری نەورۆزا ئەگەڕێم!
(ئێ بۆ بەهاری نەورۆز .. تۆف و ڕەهێڵەی گڵو خوێنە.
ئێ .. هەنگاوە
هەنگاو .. ناوە
ناو کاوەیە و

کاوەش دەنگی هاوارێکە لەدەفتەری سنگی قەڵای کوردستانمان نووسراوە
.)..
— گڕ .. گڕ دێنێ
خوێن .. نێرگزی نەورۆزی نوێمان ئەڕوێنێ.
(پیرەمەگروون .. گەردنی گوێژە ماچ ئەکات.
سەفین .. شەهیدانی ڕێگای نەورۆزی بەڕێ ئەکات.
کاروان .. بۆ ئاسۆی پڕ ئارامگای لەدایکبوونی نەورۆز هەنگاو ئەنێ
.)..
— شۆڕش ناوی نەورۆز ئەنێ .
(لەناو تابلۆی هەڵواسراوی سەر سنگی چیای مەبەستەوە. مناڵێکی لە
نەورۆزدا لەدایکبوو. داوای چەپکێ نێرگزی تەمەن درێژی کرد.)
— نەورۆز .. ناوی کاوە ئەنێ.
(دەشت .. چاوەڕێی .. باران و پەڵەی نێرگزە.)
— خوێن ..
نێرگزی نەورۆزی نوێمان ئەڕوێنێ ..
(باڵدار.. دڵدار، بۆ شنەی نەورۆز ئەخوێنن.
شەقام و مناڵانی شار،
بە گوێی ڕێدا ئەچرپێنن.
ئەیانەوێ نەورۆز باڵ بێ..
نەورۆز عیشق بێ
نەورۆز بزە و پێکەنین بێ.)
— لە نەورۆزا باڵ ئەهێنم..
عیشق دێنم
چەپکە نێرگزێك ئەهێنم
گۆرانی بێ
تەمەنی ڕاستی شۆڕش بێ .
تەمەنی ڕاستی نەورۆز بێ.
• ڕۆژنامەی هاوکاری، ژمارە (159) 1973.

گۆرانی ڕێبوارێکی یاخی

ئەڕۆم .. ئەڕۆم
سێبەری تەڵخی ناوی خۆم،
بەدڕکەزیی ..
ڕەهێڵەیەکی بێ وەرزی
ونی بێ ناونیشانی،

نەنووسراوی ژیان ئەشۆم.
ئەسووتێنم،
ئەو وێنە بێ روخسارانەی..
لکاوی دیواری هۆشن.
ئەخنکێنم،
ئەو ئاوازە بێ دەنگانەی ..
بە چڵپاوی درۆ گۆشن.
ئەڕووخێنم.
تەلاری ئەو هۆنراوانەی..
ستوونێکی بەرز و بۆشن.
ئەتاسێنم،
ڕوواڵەتی ئەو وتانەی ..
بۆ چڵکی دەست خۆفرۆشن.
بەبیری نوێ،
بە وتەی نوێ،
کرداری نوێ،
ئەکەومە ڕێ.
بۆ هەڵگرتنی تفەنگێ
بۆ هەڵگیرساندنی جەنگێ
جەنگێ .. پیرۆز،
کێوی ستەم لەبن بێنێ
نەك نەورۆزێ .. هەزار نەورۆز،
وە دەست بێنێ.

• ڕۆژنامەی هاوکاری ، ژمارە (41) 1970.

عیزەت .. قودسی .. خەیروڵڵا .. خۆشناو

جارێکی تر .. لەگەڵ نمەی
خوێنی زامی پڕ لە نەڕەی
پڕ لە تۆڵەی
گیانی خۆری حوزەیرانا
حوزەیرانی .. کوردستانا
باڵای چوار شەهیدی نەمر
لە بیابانی چاومانا
لە ژانی دارستانمانا

لە ناخمانا ..
لە مێژووی پڕ گریانمانا
لە مەرگمانا ..
لە چەکی پێشمەرگەمانا
جارێکی تر..
گیانی چوار شەهیدی نەمر
وەکو ئاگر
گڕیان بەردایە بەهاری
هیوای خنکاوی سەر زاری
؟؟؟؟
هاوڕێکانم ..
ئەمساڵمان، ژانی سێدارە
نەك . هەر چوارە
بەڵکو فەرهەنگێکی گەورەی
پڕ لە وشەی
خنکاوی دیار و نادیارە
؟؟؟؟

• ڕۆژنامەی هاوکاری، ژمارە (30) 1971.

وەرزەکان
چوار وەرزی ساڵ
لە دامێنی ئاسمانی وڵاتی منا
لە چوارچێوەی بێ کۆتایی
تەمەنی ئاواتی منا،
بۆتە ئاوێنەی ئاوەژووی
مێژوویەکی ئێجگار جەنجاڵ.

بەهار

بەهەرمان دڵ و لەجیاتی نێرگزی دیاری
چۆڕاوگەی خوێن،
بەری دەرگای نەورۆز ئەگرێ ..
لە یادی ناشتنی تەرمی دوێنێی پڕ لە نادیاری
لیستێکی تری قوربانی
لەبەردەم دەرکی سەرادا هەڵئەواسرێ.

هاوین

هاوین دادێ و
خۆری چلە ئارەقەی گۆی لێ ئەتکێ ..
لێوی کانیاوەکان چین چین
بە دیواری خۆی هەڵئەستێ.
لە جیاتی سروەی پێ بزەی
سەرچاوەی زەڵم و بادینان و شەقڵاوە ..
گاز و بۆمبا و فڕۆکەیە،
ڕەشماڵی مەرگی هەڵداوە.

پاییز

وا سەردەمی بەرەوچوونی سروشتی گەڵاڕێزانە
پەڵە چەواشەی ساڵێکی کەس نەزانە ..
-با هەڵوەرێ
خونچەی چاوی کووچەکانی ئومێدی شار،
تازە .. خۆزگەی عیشقی ئیمڕۆ
ناچێتەوە بەر هەوارگەی پار و پێرار.

زستان

دیسان نۆرەی گەردەلوولی چەك لەشانی
خۆشەویستی هەڵچووی بەرەو ئەشکەوتە ..
زستانە .. شەوچەرەی هیوای
پێشمەرگەی ئەم کوردستانە لەتوپوتە،
بێدارییە و تێڕامانە لەیەکتری و نەنووستنە
بۆ وەرزی نوێ: ڕێگای بیر و چەکگرتنە.
بەهاری 1989
• ڕێڤار، ژمارە (15) 2001.

ناوەرۆك
ڕوانینەکانی چاوی شەقام
بڕوای شار
ڕازێکی دەروون
ڕازەکانی هەفتە
داستانی شار
ڕێگا
ڕۆژمێر و ڕاپەڕین و خەمی بێ کۆتایی

خوێننامەی دڵدارێکی تینوو
لە خولیای داستانی مەرگی زەردەشتدا
بەشێکی تر لە گاتا
یاد و یاقووت و نەهەنگ
پرسیار بۆ هاتنی گۆدۆ
ژانی ڕۆژانی هۆنراوە
سووتان لە ئاهەنگی ئاشتییا
سەرەتای داستانێکی ونبوو
خۆشەویستییەکی شێتانە
تیشکی چاو
تەمەنی دە ساڵەی دێڕێك
تەمەنی خەم
نەورۆز دێنم
گۆرانی ڕێبوارێکی یاخی
عیزەت .. قودسی .. خەیڕوڵڵا .. خۆشناو
وەرزەکان

وێنەیەك لە ژووری نووسـتن دا … فەتاح حەسەن

کورتە چیرۆك

وەکو دینگەیەك لە ئاست وێنەکەچەقی، ب□ بێزارییـەوە رووی تێکردو ئەم پرسیارانەی بۆ چەندەمین بار ئ□استەکرد:-
بوون و نەبوونی تۆ چییە؟
ژمارەی کەسێتیت بۆ ه□ بێت؟
سندوقی پۆست بۆ؟
ئیمێڵ بۆ ؟
مۆبایل بۆ؟
ژمارەی کەسێتییەکەت هەر پزیشك لێتی دەپرسێت.
پەنچەمۆری پۆستەچی بەسەر سندوقی پۆستەکەتەوە بە وردبینیش نابینرێت ،

هههههه تەنها ریکلامت بۆ دەنێرن نازانن تۆ، کراس و پانتۆڵ و پێڵاوی دە ساڵ لەمەوبەر لەبەر و لەپێدەکەیت.
.ئیمێڵ ..!! هەردەمێکە کۆدەکەیت لەبیرچۆتەوە
مۆبایلەکەت چەشی خشتێك تۆزێك لە کێشەکەت زیاد دەکات و بەس، ئیتر بون و نەبونی تۆ دەبیت چ مانایەکی هەبێت،
پرسیارەکانی تەواوکرد، هاوسەرەکەی بە عەرەبانەیەکەوە خۆی کرد بەژووردا،دەزانی لەو.. رۆژەوەی تۆ- و رۆژگار منتان خستە سەر ئەم عەرەبانە نەفرەتییە خۆشم لەخۆم بێزارم..

یەك- سەر
بەیانیان کاتێك بەخەبەردەهات، هاوسەرەکەی چووبوو بۆ سەر کارەکەی، ئەویش لەگەڵ دایکی و منداڵەکەیدا بەرچاییان دەکردەوە، وەکی ڕۆژانی دیکە ماچێکی منداڵەکەی کرد و سلفی لێدا بۆ ڕاوە پارە، شەوانە کە دەهاتەوە هاوسەرەکەی نوقمی خەو بوو بوو، زۆربەی شەوانیش هێندە شەکەت بوو بێ خۆگۆڕین خۆی دەخزاندە پێخەفەکەوە ، لەوسەریشەوە هاوسەرەکەی یەکێکی بۆ چێژگۆڕینەوە دۆزیبوەوە، نەك هەر تەماعی لێینەبوو بگرە بەسەروبەرەوە بەخێویدەکرد، دوای هەموو دوشکردنێك دەیگوت:- هاوسەر دەکات بە یەك – سەر., *(وێڵکردن و چروکی)

* بایەخ پێنەدان و ڕەزیلیی

فەتاح حەسەن
دانیمارك / ڤالبی

دەمویست بێمەوە ..! … سەروەر کەریم

شەختەی ئەم زەمەنە هەناسەی بڕیووم ،
ئاشنانیم بەهیچ وێستگەیەل بم باتەوە بۆ ئەوەی .
زەبوونانە دەڕۆم بی هیچ کەناریک هەنگاو دەنێم !
بۆ کام سەرزەمین ؟
شەختەکانی دەریاو زەوی خار ،

یان لالەزاری بێ هودەو نائومێدەی .
دەمەوێت بگەڕیمەوە بۆ شاری دڵ ،
کوچەکانی بنوسمەوە ویادەوەریەکانیم بیر بێ تەوە .
ناجمەوە سەرژوانی ڕیش□□کان و باخی هەموان ..
ئێستا هەموو تەرەبوون .
باخەوانەکانیش نازانن چی بکەن ،
هیچ گەنمێک سەرنجیان ڕاناکێشێ .
ئاخر ئەوانیش دەزانن شار ڕوخساری نەماوە ..
کوچەکانی شێواوە و دارتێلەکانی نابێتە جێ ژوانیان .،
بۆچی بۆێنەوە بۆنی مەرگی شاربکەن .
ئەوان ئەودەمانە دڵیان بەشار خۆش بوو ..
ک□ بۆنی هاتنی بەفریان دەکرد.
ئێستا هیچ نەماوە بیانگەڕینێتەوە بۆ ژوان ..
هیچ شەقامێک باسی هاتنی وەرزەکان ناکات ،
پایزخۆی پێچاوەتەوە و نایەتەوە،
هەموو وەرزەکان تازێ بارن و ،
نازانن ،لەگەڵ ڕیشۆڵە بین ؟
یان هەر بیریان لەهاتن نەکردوەتەوە بۆ مەرگستان .
ئەوان هاوڕی زەمهەریر بوون ،
تا منداڵانی تینوی قاقا دڵخۆش کەن .
ئەمێستا هاتنیان گریان دەبخشێتە ذلیان ،
نایەنەوە بۆ گریاندنی شەقام و شار .
کوچەیەک نەماوە بۆنی وەفای لێ بێت ،
هەموویان کڵۆم داوە بە گریان و ڕووخان .
ئیدی نایەمەوە بۆ ئازاری رووحم .
ئەم مەنفا وێرانەیە دەکەمە قەبرسانی ڕوحم و،
دوایین فرمێسکی بێ گەرانەوەم دەبەخشم.

هۆڵەندا
٤/٢/٢٠١٨

مارشی بەرگری لە خزمەتگوزاریە تەندروستیەکان لە بەریتانیا … نوری بەشیر

ئەمڕۆ ٣ فەبریوەری ٢٠١٨ خۆپیشاندانی لەندەن بۆ بەرگری لەخزمەتگوزاریە تەندروستیەکان بە پێی راگەیاندنی رۆژنامەکانی میرەرو ئیڤنین ستاندەر بەئامادەبوونی دەیان هەزار کەس، لە کرێکاران و یەکێتیەکان و چالاکوانی تەندروستی و ئەندامانی یەکێتیە کرێکاریەکان و حزبە کۆمۆنیستەکان و ئازادیخوازان، خۆپیشاندانێکی ناڕەزایەتی گەورە بەکۆبونەوە لە ١٢ی نیوەڕۆوە تا ١ی پاش نیوەڕۆ لە گۆوەر ستریت لەناوچەی زانکۆکانی لەندەن دەستی پێکرد، لەبەرامبەر سیاسەتی حکومەتی پارێزگاران وەک حکومەتی بۆرژوازی و سەرمایەدارن کە لەهێرشی بەردەوامدان بەسەر کرێکاران و کەمدەرامەتی کۆمەڵگا لە بەکارکردن و لێگرتنەوەو زیادکردنی نرخەکان و کەمی کرێ و بەتایبەتیکردنی کەرتە حکومیەکان و بەتایبەتی هێرشی فراوان بەسەر خزمەتگوزاریە تەندروستیەکان – NHS- و لێگرتنەوەو نەدانی کۆمەک بۆ بەردەوامی کاروباری ئەم بوارەو تایبەتیکردنی کەرتی گشتی کە ئەوانە دەبێتە هۆی بەکارکردن لە نەرس و دکتۆر و کارمەند و کەمی کرێ ئەم دەرفەتە و کەمی خزمەتگوزاریەکان بۆ چارەسەری نەخۆش و کەمی دەرمانی پێویست بۆ چارەسەر.

لەبەرامبەر یەو سیاسەتی لێگرتنەوەدا لەبەشی تەندروستیدا ناڕەزایەتیەکی کۆمەڵایەتی لە کۆمەڵگادا بەتوندی بەرامبەر بە حکومەتەکەی تیریزا مەی لە خۆپیشاندانی لەرۆو لەوەی بەشێ جیاوازەکانی نەخۆشخانە نەردوام بووە تا خۆپیشاندانێکی گەورەی وەک ئەمڕۆ کە بە بەرزکردنەوەی چەندین هەزار پلاکارت و لافتە بە رزگارکردنی خزمەتگوزاریە تەندروستیەکان لەدەست حزبی دەسەڵات کە نوێنەرایەتی سەرمایەداران و بەرژەوەندیەکانیان دەکات، ئەم دروشمانە بەرزکرابەوە؛ ” کۆمەکەکانی جەنگ ببڕن و کۆمەکی خزمەتگوزاریە تەندروستیەکان بکەن، بەینی دەستی کۆمپانیا گەورەکان لەسەر سەری خەڵك، سەرمایەداری هێرشە بەسەر خزمەتگوزاریەکان، خزمەتگوزاریە تەندروستیەکان هێ کێیە هەموو بەیەک دەنگ دەیانوتەوە هی ئەمەیە، نا بۆ تایبەتیکردنی کەرتە گشتیەکان و خزمەتگوزاری کەمئەندامان مەبڕن و هەروەها بەرزکردنەوەی دەیان وینەی تەنز

ئامێزی کاریکاتۆری تیریزا مەی و خاوەن کۆمپانیا سەرمایەدارەکان.
پاشان خۆپیشاندانەکە بە درێژایی رێپێوانێکی زۆر بەرەو جێگای سەرۆک وەزیران نزیک پەلەمانی بەریتانیا بەڕێکەوت و بەدرێژایی ئەو ماوەیە وتنەوەی دروشم و بەرزکردنەوەی پلاکارت لەچەندین شوێنی جیاوازی مارشەکە و وەستانی هەزاران کەس لەمبەرو ئەوبەری شەقامەکان و گرتنی وینەو ڤیدیۆو دەستبەرزکردنەوە بۆ ئەو خواست و داواکاریانە. کۆبونەوەی خۆپیشاندەران و قسەوباسی ژمارەیەک لە ئەندامانی یەکێتیە کرێکاریەکان و حزبە کۆمۆنیستەکان و ئازادیخوازان و لە حزبی لەیبەر جۆن ماکدۆناڵ قسەوباسیان کرد لە بەرگری لەدانی کۆمەکەکان بۆ خزمەتگوزاریە تەندروستیەکان و رێگا گرتن لە تایبەتیکردن و بڕینی کۆمەك بۆ تەندرستی. هەروەها لەقسەوباسەکاندا تاکید لە وە کرایەوە کە نا بێت رێگا بدرێت حزبی پارێزگاران دەستکەوتێکی ۷۰ ساڵەی خزمەتگوزاریە تەندروستیەکان ک□ بەخەباتی کرێکاران و خەڵکی ئازادیخواز بەدەستهاتووە لەخەڵکی بسەنێتەوە.
خۆپیشاندانی ناڕەزایەتی ئەمڕۆ بووە تایتڵی باسی گەرمی رۆژی میدیاو تەلەفزیۆنەکان و لەوانە گاردیان و دەیلی مەیل و ئیندپێندەنت و دەیانی تر... هەروەها حزبی کۆمۆنیستی کرێکاری کوردستان و کۆمۆنیستەکانی ئێران بەشداربوون لەم مارشەدا.